

รายงานวิจัย

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในจังหวัดสุพรรณบุรีและสุรินทร์

ผู้วิจัย

นางสาวปิยาพร อรุณพงษ์

นายกฤษฎา บุญชัย

เสนอต่อ

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

มกราคม 2561

บทสรุปผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีนิยมทั้งด้านโครงสร้าง การสะสมเคลื่อนย้ายทุน เทคโนโลยี ในปัจจุบันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความแตกแยกทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เกิดการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากรสาธารณะ เกิดภาวะปัจเจกนิยมสุดขั้วที่มุ่งสู่บริโภคนิยมและไม่สนใจสังคม ในด้านสังคม สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย มีช่องว่างระหว่างคนแก่กับเด็กเยาวชน ครอบครัว ชุมชน และอื่นๆ สถาบันทางสังคมเหล่านี้ไม่สามารถสร้างคุณค่า พื้นที่สาธารณะ และวิถีวัฒนธรรมร่วมกันได้ดั้งเดิม สถาบันหลักอื่นๆ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาก็มีความเป็นพาณิชย์นิยมมากขึ้น เชื่อมโยงมาถึงสถาบันการเมืองที่มุ่งแสวงประโยชน์จากสาธารณะกลายเป็นความแตกแยกของสังคม หดความสามารถที่จะสร้างสังคมการเมืองที่ดีงาม มีความหวัง ให้เป็นสังคมที่รับรองสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นธรรมของประเทศได้จริง

ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองดังกล่าว ส่งผลให้สถานการณ์เด็กและเยาวชนของไทยทั้งในภาคเมืองและชนบทมีปัญหารุนแรงมากขึ้น จากงานศึกษาล่าสุดพบว่า ภาพรวมของเด็กไทยในชุมชนท้องถิ่นที่ขยายเติบโตเป็นเมืองใหญ่มีปัญหา 15 ประการคือ บริโภคนิยมสูง นอนดึกตื่นสาย ร่างกายอ่อนแอเพราะการบริโภค ขาดการออกกำลังกาย และปัญหาสุขภาพจิต มีปัญหาพฤติกรรมอารมณ์ เรียนรู้เรื่องเพศก่อนวัยอันควร หมกมุ่นโลกออนไลน์ วัตถุนิยม ขาดจิตสาธารณะ ไม่สนใจการเรียนรู้ทางศาสนา มุ่งเอาแต่ได้ ชอบความสำเร็จบุคคลโดยไม่สนใจหลักการที่ถูกต้อง เล่นการพนัน เกี่ยงงานหนักและไม่มีทักษะชีวิต เด็กเมืองอ้วนบริโภคเกินและเด็กชนบทผอมเพราะขาดแคลนและบริโภคผิด เป็นหัวหน้าครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย¹

ศูนย์วิจัยฯ ได้ชี้วิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหาว่า สถาบันทางสังคมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา สถาบันและหน่วยงานต่างๆ ล้วนอยู่ในภาวะอ่อนแอ ผุพังถล่ม และข้อสำคัญยิ่งคือการแยกส่วนกันทำหน้าที่ ขาดการเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ไม่มีศักยภาพที่จะดูแลเชิงคุณภาพได้มากนัก ในทางตรงกันข้ามองค์กรทางธุรกิจมีดักลับขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีอำนาจในการตลาด และผ่านกลไกรัฐมากยิ่งขึ้น ได้มุ่งไปที่กลุ่มเป้าหมายคือเด็กและเยาวชนเป็นหลัก

สถานการณ์ดังกล่าวฝ่ายต่างๆ ทั้งภาครัฐและสังคมได้พยายามหาแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง โดยพยายามพัฒนาสถาบันทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นให้มีบทบาทในการจัดการปัญหา การขับเคลื่อนมีหลายระดับ หนึ่งในนั้นก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งเป็นองค์กรของ รัฐที่มาจากท้องถิ่นและใกล้ชิดท้องถิ่น อปท.มีความสำคัญยิ่งขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญ 2550 กำหนดสิทธิและ

¹ สมพงษ์ จิตระดับ และอัญมณี บุญเชื้อ, 2551, หนังสือหลักสูตรสิทธิเด็กและการวางแผนท้องถิ่นเพื่อเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2551, องค์การยูนิเซฟประเทศไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ: 24-27

หน้าที่ อปท.ไว้ในมาตรา 289 ว่า อปท.มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของรัฐให้เป็นไปตามมาตรฐาน และวัฒนธรรม ประเพณีอันดีของท้องถิ่นด้วย แม้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว 2557 จะมาแทนที่ แต่ก็ได้ยกเอาบทบัญญัติต่างๆ ไว้เช่นเดิม ดังนั้น อปท.จึงเป็นสถาบันสำคัญที่จะมีบทบาทส่งเสริม สนับสนุนเด็กและเยาวชนได้มาก

หากแต่ในความเป็นจริง อปท.ก็มีข้อจำกัดในการดำเนินการหลายด้าน สมพงษ์ จิตระดับและคณะ ได้ประเมินไว้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว่าร้อยละ 80 ได้ให้ความสำคัญการพัฒนาทางวัตถุมากกว่า การเปิดพื้นที่ให้กับสภาเด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ของตนเอง (สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ, 2553²)

สิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่ใช่เรื่องวัตถุ แต่เป็นเรื่องการยอมรับ ส่งเสริม และเปิดให้มีส่วนร่วม ดังข้อสรุปจากสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชน ครั้งที่ 1 และ 2 (2552-2553) เด็กและเยาวชน ต้องการโอกาสในการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้ผู้ใหญ่ ส่งเสริมให้เกิดเวทีและพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับผู้ใหญ่ เพื่อให้เด็กและเยาวชน ค้นพบตนเอง เติบโตเป็นพลเมืองที่มีจิตอาสาในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (สมพงษ์ จิตระดับ, อ้างแล้ว)

ที่จริงการผลักดันให้เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เริ่มต้นขึ้นโดยเครือข่ายเด็กและเยาวชนในระดับ พื้นที่มาก่อนหน้านี้ ปลายทศวรรษ 2540 เกิดจากกลุ่มเยาวชนเล็กๆ ใน 4 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ สตูล และปราจีนบุรี พัฒนาสภาเด็กและเยาวชนขึ้นเพื่อเป็นเวทีสำหรับเยาวชนให้ได้คิด โครงการสร้างสรรค์หรือแก้ปัญหาของชุมชนตามวิถีทางที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้นๆ ต่อมาได้ขยายไปหลายจังหวัด จนกระทั่งปี 2550 ก็มีพระราชบัญญัติพัฒนาส่งเสริมเด็กและเยาวชนแห่งชาติขึ้น สาระสำคัญในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ระบุว่า ให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในทุกอำเภอและทุกจังหวัด โดยให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทั้งเรื่อง วิชาการ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น คุณธรรม จริยธรรม และประชาธิปไตย โดยทั้งนี้เด็กและเยาวชนจะเป็นผู้คิด ริเริ่มกิจกรรมเอง การเคลื่อนไหวเรื่องสภาเด็กและเยาวชนได้นำมาสู่การเกิดสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

เมื่อโอกาสทางนโยบายเปิดกว้าง โดยให้ อปท.มีสิทธิและหน้าที่ดำเนินการด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เด็กและเยาวชน พร้อมการเคลื่อนไหวของขบวนการด้านเด็กและเยาวชนที่ผลักดันให้มีสภาเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย ทางสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ภายใต้มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (มทพ.) ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานสร้างความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นมากกว่า 20 ปี ได้เห็นความสำคัญในการเชื่อมโยง อปท. หน่วยงานรัฐและประชาสังคมในท้องถิ่นเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาความเข้มแข็งให้กับเด็ก เยาวชน และชุมชนท้องถิ่น โดยให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วม

² สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว, ส่วนที่ 1 สถานการณ์และแนวความคิดด้านเด็กและเยาวชน, <http://www.nicfd.cf.mahidol.ac.th/th/index.php/policy/2011-10-13-04-10-00/237-2011-11-14-04-12-09>

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์เด็กและเยาวชนในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดสุรินทร์ เริ่มจากสุพรรณบุรีพบว่า ประชากรวัยเด็ก (เด็กแรกเกิด – ต่ำกว่า 18 ปี) มีสัดส่วนประชากรร้อยละ 20.2 ขณะที่เยาวชนมีสัดส่วนประชากรอยู่ที่ร้อยละ 11 ผลของการสำรวจสถานการณ์ทางวัฒนธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ของจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปผลการสำรวจฯ ในประเด็นทางวัฒนธรรมที่เป็นข้อสังเกตได้ชัดเจน เช่น มิติทางด้านครอบครัว พบว่า การสื่อสารความรักระหว่างพ่อแม่ลูกค่อนข้างน้อย การแสดงออกทางคำพูดบอกรักกันซึ่งกันและกัน การโอบกอด สัมผัสที่แสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เมื่อลูกโตขึ้นการบริโภคสื่อของประชาชนในยุคปัจจุบันที่สื่อออนไลน์และสื่อโทรทัศน์เข้ามา มีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก และมีมิติทางศาสนา เด็กและเยาวชนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นกิจวัตรน้อยลงอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนปัจจุบันให้ความสำคัญกับศาสนาน้อยลงกว่าในอดีต

เมื่อเจาะดูในรายละเอียด สถานการณ์ความเป็นอยู่เด็ก มีเด็กที่มีปัญหาด้านสถานะความเป็นอยู่ กล่าวคือ มีภาระต้องดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการและผู้ป่วยจิตเวช คิดเป็นร้อยละ 2.53 รองลงมา คือ อยู่กับครอบครัวยากจนหรือยากลำบาก คิดเป็นร้อยละ 1.35 นอกจากนี้ ยังพบว่าเด็กมีปัญหาที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง สภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 0.30 เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ยาเสพติด จำนวน 1,099 คน คิดเป็นร้อยละ 0.84 รองลงมา คือ ติดเกมส์และการพนันต่างๆ จำนวน 1,053 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และมีปัญหามั่วสุมทำความรำคาญให้ชาวบ้าน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09

ยังพบว่า เด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว/ถูกทำทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ เพศ มีจำนวนมากกว่าเด็กที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 ส่วนเด็กที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น เช่น ทำร้ายคนในครอบครัว เพื่อน หรือผู้อื่น มีจำนวน 4 คน โดยเป็นเพศชาย ทั้ง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.003

สำหรับเยาวชน พบปัญหาด้านสถานะความเป็นอยู่ จำนวน 1,472 คน โดยส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวยากจนหรือยากลำบาก คิดเป็นร้อยละ 1.55 รองลงมา คือ ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง หรือสภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 0.36 นอกจากนี้ เยาวชนยังมีภาระดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการและผู้ป่วยจิตเวช คิดเป็นร้อยละ 0.19 พบเด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม พบว่า มีจำนวน 1,751 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ยาเสพติด และยังพบปัญหาเด็กกับการกระทำความรุนแรง และเยาวชนที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และไม่พร้อมในการเลี้ยงดูบุตรแต่มีสัดส่วนที่ไม่สูงนัก

เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สถานการณ์ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้การอยู่อาศัยยากลำบาก ครอบครัวยากจน รองลงมา คือ การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ติดเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด และมีภาระต้องดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก

ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการ และผู้ป่วยจิตเวช ตามลำดับ ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาหนี้สิน ไม่มีเงินออม และไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

โดยสรุป การประเมินสถานการณ์ทางสังคมของเด็กและเยาวชน จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สถานะความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวยากจน ขาดลำบาก มีการดูแลบุคคลในครอบครัวที่ป่วย ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจทำให้ทั้งพ่อและแม่ต้องเน้นหารายได้ ไม่สามารถให้เวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรได้มากเท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่เพียงพอ จึงถูกจูงใจโดยสิ่งเร้าภายนอกครอบครัวได้ง่าย ดังจะพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ดิดเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด ดิดเกมส์ มั่วสุม และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

จากข้อมูลสถิติพบว่า จังหวัดสุพรรณบุรี ควรมีการพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข ในเรื่องปัญหาความยากจนซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน และมีประชากรที่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอัตราที่ลดน้อยลงในแต่ละปีอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

จังหวัดสุรินทร์ มีประชากรทั้งสิ้น 1,388,194 คน รายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัว 37,525 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนของจังหวัดสุรินทร์ยังมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.1 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และร้อยละ 6.9 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ความหนาแน่นของประชากร 170.87 คนต่อตารางกิโลเมตร

จากข้อมูลของสภาการศึกษาเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ ในปี 2551-2552 โดยสถาบันวิจัยรามจิตติ พบว่า ในด้านการศึกษาเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ มีคะแนนสอบ O-Net ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยคะแนนสอบเฉลี่ยของเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ อยู่ที่ 34.87 คะแนน ขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 35.99 คะแนน สำหรับอัตราการเรียนต่อของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสุรินทร์ ในระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษา สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยอัตราการเรียนต่อมัธยมปลายของเยาวชนสุรินทร์ อยู่ที่ 98.35% (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 87.54 %) และอัตราการเรียนต่ออุดมศึกษา อยู่ที่ 97 % (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 81.53%) นอกจากนี้ ยังพบว่า อัตราการขาดแคลนครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศถึง 2 เท่า โดยอัตราการขาดแคลนครูประถมในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดสุรินทร์ อยู่ที่ 9.64% (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 4.62 %) และการขาดแคลนครูประถมของโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ที่ 9.53% (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 3.41%) ส่วนอัตราการขาดแคลนครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีครูอัตราจ้างอยู่ที่ 12.73% ขณะที่จำนวนครูมัธยมที่รัฐต้องจัดหาให้อยู่ที่ 14.92 %

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของจังหวัดสุรินทร์ใน ปี 2556 พบว่า ปัญหาเด็กจบการศึกษากว่า 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อ และยังไม่มีการทำงานกลายเป็นปัญหาอันดับที่ 1 จากปัญหา 5 อันดับแรกที่ตกเกณฑ์จังหวัด ซึ่งเมื่อรวมกับจำนวนเด็กนักเรียนออกกลางคันในปี 2554-2555 ที่สูงถึง 564 คน และในปี 2556 แล้ว ถือว่าเป็นยอดที่สูงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพบว่าเด็กเยาวชนสุรินทร์ที่ออกกลางคันจากสาเหตุต่างๆ อาทิ ฐานะยากจน 82 คน มีปัญหาครอบครัว 121 คน สมรสแล้ว 24 คน มีปัญหาในการปรับตัว 129 คน ต้องคดีถูกจับ 2 คน เจ็บป่วยอุบัติเหตุ 5 คน อพยพตามผู้ปกครอง 54 คน หาเลี้ยงครอบครัว 30 คน และกรณี

อื่นๆ 117 คนจากสถิติเด็กเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ อายุ 0-20 ปี ตามทะเบียนราษฎรของ (เมษายน 2557) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 383,371 คน

จึงนำไปสู่การกำหนดทิศทางปฏิรูปการศึกษาร่วมกัน 3 ด้าน คือ 1) เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสต้องได้รับการดูแลจนจบการศึกษาภาคบังคับและมีทักษะที่จำเป็น ซึ่งถือเป็นเรื่องเร่งด่วนในการดำเนินการ 2) ในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไปต้องได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพและ 3) กลุ่มเด็กเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศ

จากการจัดประชุมระดมความเห็นเรื่องการปฏิรูปการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเยาวชนจังหวัดสุรินทร์
- 2) ส่งเสริมเยาวชนที่ออกกลางคันในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นให้ได้รับการศึกษาจนจบภาคบังคับ มีทักษะชีวิตที่ดี
- 3) ส่งเสริมเยาวชนที่ออกกลางคันในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ได้รับการฝึกทักษะอาชีพ หรือศึกษาจนจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีทักษะชีวิตที่ดี และ
- 4) พัฒนาระบบป้องกันเฝ้าระวัง และติดตามช่วยเหลือภายใต้หลักการส่งต่อที่เรียกว่า “ปัญหาภาคี” ซึ่งมีกระบวนการการทำงานร่วมกันของภาคี 5 ภาคส่วนที่เรียกว่า “Star Strategy” เพื่อให้ 3 ขาด้านบนอันประกอบด้วย 1) ครอบครัว/ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน 2) ท้องถิ่น-อปท. และ 3) สถานศึกษาทั้งเดิมและใหม่ทำงานร่วมกันได้ โดยมี 2 ขาล่าง ได้แก่ หน่วยงานบริหารส่งเสริม และภาคเอกชนเข้าเป็นภาคีช่วยเหลือสนับสนุนต่อเนื่อง

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	I
บทที่ 1 แนวคิดและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน	
1.1 แนวคิดการพัฒนาเด็กและเยาวชน	1
1.2 รูปแบบและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน	3
1.3 แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน	5
1.4 การพัฒนาตามแนวพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”	6
บทที่ 2 สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทย	8
บทที่ 3 กรอบการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย	11
3.1 กฎหมาย นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	11
3.2 สถานการณ์ทางนโยบายและทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ในยุค Thailand 4.0	14
3.3 คุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์	16
3.4 คุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21	17
3.5 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564	19
บทที่ 4 มองการพัฒนาผ่านตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด	21
4.1 ความก้าวหน้าการพัฒนาคนจังหวัดสุพรรณบุรี	24
4.2 ความก้าวหน้าการพัฒนาคนจังหวัดสุรินทร์	26
บทที่ 5 สถานการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดสุพรรณบุรี	29
บทที่ 6 สถานการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์	39
บรรณานุกรม	38

บทที่ 1

แนวคิดและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1.1 แนวคิดการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การที่เด็กและเยาวชนจะสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพได้นั้น จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม หมายความว่า เด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมๆ กัน โดยไม่ละเว้นด้านใดด้านหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องอาศัยสหวิทยาการ การบูรณาการ ผสมผสานกับชีวิตของเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน นอกจากนี้การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไป และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย

Alexander Kreuger (อ้างใน Training Resources Group and Play Therapy Africa, 2555 หน้า 14) กล่าวว่า การให้คำจำกัดความต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุ้มครองเด็กในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันไป ซึ่งการใช้แนวคิดเชิงระบบในเชิงทฤษฎีจะช่วยให้เห็นถึงยุทธศาสตร์การส่งเสริมระบบคุ้มครองเด็ก และหากนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาพิจารณาเชื่อมโยงกับบริบทในท้องถิ่นแล้ว พบว่า อาจสามารถพิจารณาใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง ดังนี้

1) การสร้างระบบ (System building) ในกรณีที่ยังไม่มีระบบคุ้มครองเด็กระดับชาติ หรือในประเทศที่มีสถานการณ์ที่เปราะบาง จึงเป็นโอกาสที่สามารถออกแบบระบบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน หรือได้รวมเอาแนวปฏิบัติ หลักการ คุณค่า ของระบบคุ้มครองเด็กในชุมชนมาไว้ด้วย โดยเริ่มจากการออกแบบและสร้างระบบที่ ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชนที่มีความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญร่วมกัน

2) การปฏิรูประบบ (System reform) ในบริบทที่มีระบบคุ้มครองเด็กระดับชาติอยู่แล้ว แต่ระบบที่เป็นทางการกับระบบคุ้มครองเด็กในชุมชนไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องปฏิรูปทั้งระบบ

3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ (System strengthening) เป็นการทำงานในการพัฒนาระบบที่มีอยู่จนกว่าจะเกิดบางส่วนจากระบบคุ้มครองเด็กในระดับชาติขึ้นที่เป็นฐานที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและสามารถเกิดขึ้นได้จริงภายใต้บริบทนั้นๆ โดยให้ความสำคัญทั้งองค์ประกอบของระบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

Rebecca Davis, Jim McCaffery และ Alessandro Conticini (2555, หน้า 7 – 8) ได้จัดทำรายงานเอกสารเพื่อการดำเนินงาน (Working paper) เรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐาน 9 ประการ ได้แก่

1. บทบาทของการสำรวจและประเมิน เป็นการใช้วิธีการในการสำรวจศึกษาและประเมินระบบในเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เป็นปัจจุบัน ทั้งในภาพรวมและการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ

2. การสร้างพื้นที่ทางการเมืองที่เอื้อต่อการสร้างระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในขั้นตอนของการตัดสินใจและความตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ ผลที่ได้จากการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ ควรเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมต่อการประสานความร่วมมือกัน ภายใต้การปรึกษาหารือข้ามภาคส่วน และการเสริมสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองที่จะดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การพัฒนากฎหมาย นโยบาย และการปฏิรูปกฎหมาย ถือเป็นกลไกระดับชาติที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบในภาพรวม

4. กลไกการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในระดับชุมชน พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกคุ้มครองเด็กและเยาวชนในระดับชุมชนที่ยั่งยืนนั้น มีความเชื่อมโยงกับระบบอื่นๆ โดยมีปัจจัยบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของของชุมชน การสนับสนุนจากผู้นำตามประเพณี (traditional leaders) และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการประสานเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยพิจารณาถึงการกระจายอำนาจและการแบ่งบทบาทหน้าที่ด้วยการดึงเอาภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ ยังพบว่า การนำขนบธรรมเนียมประเพณีที่เอื้อต่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชนเข้ามาปรับใช้

สามารถเสริมหนุนต่อระบบคุ้มครองเด็กและเยาวชนในระดับชาติและเอื้อต่อการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้ความขาดแคลนทรัพยากรหรือที่มีจำกัด

5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งในรูปแบบของการจัดบริการ ซึ่งความหมายการจัดบริการ หมายถึงรวมถึงการป้องกัน การคุ้มครอง การคืนสู่สังคม การส่งเสริมสนับสนุนและการมีส่วนร่วม ซึ่งการมีระบบบริการที่ผสมผสานจะเป็นจุดเริ่มต้นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ ซึ่งอาจมีโครงสร้างและภาษาที่ใช้เรียกแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทในพื้นที่นั้นๆ

6. อัตรากำลังแรงงานผู้ให้บริการสังคม หมายถึงรวมถึง บุคลากรทุกประเภทที่ทำงานกับเด็กและครอบครัวที่เปราะบาง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยเหตุนี้ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอัตรากำลัง จึงรวมถึงการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการให้กับผู้ให้บริการสังคมที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน

7. การติดตามและประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. งบประมาณและการเงิน เป็นทั้งปัญหาและโอกาสในการปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องตามความเป็นจริง โดยต้องมีกลยุทธ์และการวางแผนที่คำนึงถึงความเป็นไปได้ การประมาณการและจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ ภายใต้กรอบของส่วนกลางและผู้สนับสนุนทุน ที่ให้ความสำคัญต่อระบบการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

9. ระบบการคุ้มครองเด็กและเยาวชนในภาวะฉุกเฉิน ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ การดำเนินงานในสถานการณ์ปกติในการสร้างและเสริมความเข้มแข็งความสามารถในการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉิน (Emergency-sensitive) และ ความพยายามต่างๆ ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อระบบการคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งและภัยพิบัติตามธรรมชาติที่สร้างย้อนหลังให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น (build back better)

1.2 รูปแบบและแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องคำนึงถึงรูปแบบ และแนวทางการพัฒนา ทั้งนี้รูปแบบที่นำมาใช้ต้องเหมาะสมกับบริบทของสังคมนั้นๆ

1.2.1 รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยสถาบันทางสังคม

บทบาทและหน้าที่ของสถาบันทางสังคมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน สถาบันทางสังคมแต่ละสถาบันต่างมีหน้าที่แตกต่างกันไป โดยแต่ละสถาบันมีหน้าที่ซึ่งเป็นหน้าที่หลักและหน้าที่รองในการแสดงบทบาทต่อสังคม สำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นแต่ละ สถาบันก็แสดงบทบาทที่ต่างกันออกไป ดังนี้

1. สถาบันครอบครัว ครอบครัว มีบทบาทในทุกๆ ด้านของการพัฒนา เพราะครอบครัวมีความผูกพันของสมาชิกด้วยกันสูง และเป็น สถาบันทางสังคมที่มีบทบาทด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนสถาบันหลัก จึงมีความสำคัญยิ่งกว่า สถาบันอื่นๆ

2. สถาบันการศึกษา มีบทบาทมากในส่วนของการพัฒนาด้านความรู้ในเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นพื้นฐานอาชีพของเด็กและเยาวชนและเป็นสถาบันที่ขัดเกลาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการ ซึ่งครอบคลุม ในการพัฒนาทุกมิติ

3. สถาบันศาสนา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอีกสถาบันหนึ่ง ที่มีจุดเด่นในการสร้างพลังทางด้านจิตใจ เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีความรัก โลก โกรธ หลง ซึ่งเป็น ที่มาของการทุกข์ใจ สถาบันศาสนาจึงทำหน้าที่เติมพลังทางใจให้แก่มนุษย์ในทุกวัย

จะเห็นได้ว่าสถาบันทางสังคมที่สำคัญทั้ง 4 สถาบัน มีบทบาทในการพัฒนา เด็กและเยาวชนที่ต่างกัน ตามลักษณะรูปแบบและวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบัน ซึ่งล้วนเป็น สถาบัน ที่ช่วยขัดเกลา พัฒนา เด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและพึงประสงค์ ของสังคมในภายภาคหน้าทั้งสิ้น

1.2.2 รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยทำงานเชิงพื้นที่

การทำงานเชิงพื้นที่เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่มี ผู้เสนอไว้เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินงาน ดังนี้

ลีลาภรณ์ บัวสาย (2551 : 11) กล่าวว่า การขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชน เหมาะเป็นงานเชิงพื้นที่มาก เพราะผู้ที่แก้ปัญหาคือเด็กและคุณครูได้ดีที่สุดคือ สถาบันครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ฉะนั้น ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคือเด็กและเยาวชนที่ตรงจุดที่สุดและเป็นการแก้ไข ปัญหาอย่างเป็นองค์รวมคือ ยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจโครงการสำรวจและศึกษาการประสานงาน ด้านเด็กและเยาวชนระดับพื้นที่ (2534 : 94 -148) ได้เสนอแนะรูปแบบการประสานงานการพัฒนา เด็กและเยาวชนระดับพื้นที่ ดังนี้

1. รูปแบบการประสานงานในระยะสั้น เนื่องจากองค์กรในระดับตำบล มีวิธีการประสานที่เป็นธรรมชาติของชุมชนและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะ ของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นรูปแบบการประสานงานควรมีความยืดหยุ่นสูง เพื่อให้ประชาชนสามารถ ปรับเปลี่ยนโครงการไปตามความจำเป็นของพื้นที่

2. รูปแบบการประสานงานในระยะยาว ควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ ขององค์กรในระดับต่างๆ และกำหนดระบบการวางแผนด้านเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและกำหนดกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนทุกระดับ

1.2.3 รูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยการอบรม

การฝึกอบรมเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็ก และเยาวชนที่สามารถทำได้ โดยการฝึกอบรมสามารถสอดแทรกกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ตาม วัตถุประสงค์ของผู้จัด ในปัจจุบันรูปแบบการฝึกอบรม มีหลายหน่วยงานเลือกนำมาใช้ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

วิจิตร อวาทะกุล (สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กและครอบครัว, 2551 : 6) สรุปว่าการฝึกอบรมมุ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน คือด้านความรู้ (Knowledge)ด้านทักษะ (Skill) และด้านทัศนคติ (Attitude)

นอกจากนั้น วิจิตร อวาทะกุล ยังสรุปสิ่งสำคัญในการจัดฝึกอบรม ว่าประกอบด้วย

1. การคัดเลือกและจัดบุคคลที่จะเข้ารับการฝึกอบรมต้องเหมาะสม ตรงตาม หลักสูตรและความต้องการตามวัตถุประสงค์

2. การจัดทำหลักสูตรให้ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการในการฝึกอบรม ระยะเวลาการอบรมเหมาะสม

3. การคัดเลือกวิทยากรฝึกอบรมที่มีความรู้ความสามารถในการอบรม สอน ฝึกหัด ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

4. การดำเนินการจัดการฝึกอบรม สถานที่อบรม พิธีเปิดปิด ห้องเรียน อาหาร ที่พัก ความสะดวก

1.3 แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนมีผู้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาอย่างหลากหลาย ซึ่งแต่ละท่านได้เน้นการพัฒนาที่แตกต่างกันตามมุมมองของแต่ละคน โดยมีผู้กล่าวถึงการพัฒนา เด็กและเยาวชนไว้ ดังนี้

รายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2551 เสนอกลยุทธระดับชุมชนในการพัฒนางานด้านเด็กและเยาวชน (Community Strategies) ดังนี้

1. การสำรวจปัจจัยเสี่ยง/สร้าง (Risk -Protection Model) ด้านเด็ก และเยาวชนของชุมชนทั่วประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชน เป็นรูปธรรมโดยพัฒนาแบบประเมินการสร้างเสริมต้นทุนชีวิตพร้อมๆกับการสำรวจปัจจัยเสี่ยง ครอบคลุมตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 25 ปี โดยจุดเปลี่ยนในวงจรชีวิตของเด็กและเยาวชนจะอยู่ 3 ช่วง ที่สำคัญ กล่าวคือ แรกเกิด - 6 ปีวัยเด็กเล็ก เด็กปฐมวัยซึ่งมีสถาบันครอบครัวเป็นหัวใจหลักในการ สร้างเสริมต้นทุนชีวิตอายุ 6 ปี -12 ปีวัยเรียนซึ่งมี สถาบันการศึกษาและครอบครัวเป็นหัวใจในการ สร้างเสริมต้นทุนชีวิต อายุ 12 - 25 ปี วัยรุ่น ซึ่งมีกลุ่มเพื่อนและชุมชนเป็นหัวใจในการสร้างเสริม ต้นทุนชีวิตกระบวนการนี้ทำให้เกิดรูปแบบการสำรวจปัจจัยเสี่ยง/สร้าง เพื่อวิเคราะห์วางแผน ยุทธศาสตร์ด้านเด็กและเยาวชน ทั้ง 3 ช่วง (เด็กปฐมวัย เด็กวัยเรียน วัยรุ่น) ของชุมชนด้วยตนเอง

2. การดำเนินงานผ่านกลไกคณะทำงานด้านเด็กและเยาวชนของชุมชน เพื่อสร้างศักยภาพให้คณะทำงานพื้นที่ในการบูรณาการงานสุขภาวะเด็กและเยาวชน ร่วมกับองค์กร ท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรบริหารส่วนตำบล สภาเด็กและเยาวชนประจำชุมชน เน้นการมีส่วนร่วม ของเด็กและเยาวชนผ่านการสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อสร้างเสริมต้นทุนชีวิต ซึ่งกลไกนี้ ประกอบด้วย กระบวนการเกิดคณะทำงานและการบริหารจัดการ ระบบที่ปรึกษาและพี่เลี้ยง ระบบ การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนในงานด้านเด็กและเยาวชน กระบวนการนี้ทำให้เกิดรูปแบบ คณะกรรมการพัฒนางานด้านเด็กและเยาวชนประจำชุมชน

3. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน ในบริบทต่างๆ ซึ่งเป็นกระบวนการ พัฒนารูปแบบกิจกรรมเด็กและเยาวชนโดยได้ศึกษาในบริบทต่างๆที่มีอยู่เดิม คือ กิจกรรมครอบครัว กิจกรรมสถานศึกษา กิจกรรมชุมชน และกิจกรรมอื่นๆ ที่สร้างเสริมต้นทุนชีวิตที่ขาดหายไป

กลุ่มเสี่ยงต่างๆ เช่น กรณีเสี่ยงทางเพศ ยาเสพติด ความรุนแรง เป็นต้น โดยแผนงานสุขภาวะเด็กและเยาวชน กำลังสร้างระบบการจัดการ โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอยู่แล้วสำหรับเด็กและเยาวชน อีกทั้งส่วนที่ยังขาดอยู่ก็จะได้พัฒนา หรือเสนอให้พัฒนาขึ้นเพิ่มเติม กระบวนการนี้ทำให้เกิด รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลาย

1.4 การพัฒนาตามแนวพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

การพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหรือรูปแบบที่จะช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จ ตามเป้าหมายไว้ การพัฒนาเด็กและเยาวชนมีรูปแบบที่ส่งผลต่อความสำเร็จได้แก่ พื้นที่เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน การพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงต้องดูสภาพแวดล้อมของพื้นที่ด้วย นอกจากนั้นต้องสร้างรูปแบบการสำรวจปัจจัยเสี่ยง โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการเข้ามาดำเนินงาน และจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมอีกทาง หนึ่งด้วย นอกจากนั้นผู้ดำเนินงานต้องมีความตั้งใจจริงและมีจิตสาธารณะสูง ตลอดจนมีพฤติกรรมที่เข้าใจเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี

เด็กและเยาวชนในสังคมยุคใหม่อยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของบริบทดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับบริบท โดยสามารถปรับตัวอยู่ภายใต้ความแตกต่างหลากหลาย มีความรู้ความสามารถและทักษะด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศถือเป็นพันธกิจของทุกภาคส่วน แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับนี้ก็ยังดำรงไว้ซึ่งแนวทางการพัฒนาสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่ผ่านมา และจะยกระดับมาตรการและกลไกการพัฒนาและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้สามารถรับมือและเท่าทันกับสถานการณ์การพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสม และเป็นต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทย

สถานการณ์การพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยเองก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันกับสถานการณ์ระดับโลก โดยเฉพาะตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2530 เป็นต้นมาที่การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของสังคมไทยมีความชัดเจนและผันแปรไปตามกระแสการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นการเติบโตของสังคมเมือง การเพิ่มขึ้นของชุมชนแออัด รวมไปถึงลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวจากครอบครัวขนาดใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก และการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่เมือง (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557)

จากรายงานการศึกษาสถานการณ์เด็กและเยาวชนของประเทศไทย โดยวิมลทิพย์ มุสิกพันธุ์ (2559) ได้สะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนของไทยเผชิญกับปัญหาและความท้าทายของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ไม่ต่างไปจากเด็กและเยาวชนในประเทศอื่นๆ

2.1 ด้านการอยู่รอด: แม้ว่าเด็กไทยจะมีอัตราการมีชีวิตรอดมากขึ้น แต่ยังคงพบปัญหาโภชนาการเด็ก ทั้งการขาดสารอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต และการเกิดภาวะอ้วนในเด็กที่เกิดจากการได้รับสารอาหารที่ไม่เหมาะสม ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางกาย จิต และสังคมของเด็กจนถึงวัยรุ่น นอกจากนี้ สถานการณ์ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ ยังพบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นปัญหาสำคัญ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันมากขึ้น การใช้ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิดด้วยวิธีที่เชื่อถือได้ในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้ายลดลงต่ำกว่าปี พ.ศ. 2556 สำหรับสถานการณ์การเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนพบว่า มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2556

2.2 ด้านการพัฒนา: เด็กในประเทศไทยยังพบว่ามิสุขภาวะต่ำกว่ามาตรฐาน ไม่ว่าจะเป็นภาวะผอมเด็ย หรืออ้วนเกินมาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะกลุ่มเด็กอพยพที่มากับแรงงานข้ามชาติ และกลุ่มเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาด้านอารมณ์และสติปัญญา และโอกาสในการได้รับการศึกษา ตลอดจนโอกาสในการเลี้ยงชีพและสร้างรายได้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว นอกจากนี้ แม้ประเทศไทยจะมีการลงทุนด้านการศึกษาที่สูงเป็นอันดับต้นๆ ในภูมิภาคนี้ กลับพบว่าอยู่ในอันดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ และมีผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในระดับต่ำ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะของเด็กนักเรียนให้พร้อมในการออกมาสู่ระบบการจ้างแรงงานฝีมือ โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ ที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันกับ

ประเทศเพื่อนบ้าน และโอกาสในการได้งานที่มีรายได้สูง และโอกาสในการเติบโตเป็นผู้บริหารลดลง ประกอบกับ ภายในปี 2563 จำนวนประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) ของประเทศไทยจะลดลง ทำให้หากขาดการวางแผนที่ดี เด็กและเยาวชนของไทยจะไม่สามารถพัฒนาและเติบโตมาเป็นต้นทุนการผลิตที่มีศักยภาพสูง สามารถรักษาการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันก็สามารถที่จะดูแลผู้ประกอบการได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม มีความพยายามจากทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มองค์กรทางสังคม ทั้งเครือข่ายองค์กรด้านสุขภาพ เครือข่ายภาคธุรกิจเพื่อสังคม เครือข่ายนักวิชาการ เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่ายองค์กรพัฒนาชุมชน และเครือข่ายสื่อมวลชน ในการสานและเสริมพลังให้เกิดการต่อยอดการพัฒนาประเทศไทยด้วยการจัดกิจกรรม โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในหลากหลายรูปแบบ และทุกระดับ ด้วยเชื่อว่า “คนรุ่นใหม่” จะเป็นพลังเปลี่ยนแปลงสำคัญของสังคม

2.3 ด้านการปกป้องคุ้มครอง: ประเทศไทยนับว่ามีความก้าวหน้าในด้านนี้มาก ทั้งการคุ้มครองสิทธิการรักษาพยาบาล การเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจดทะเบียนเกิด ซึ่งมีความครอบคลุมและเข้าถึงได้ แต่ก็ยังปรากฏความเหลื่อมล้ำ และการกระทำความรุนแรงในกลุ่มเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เช่น แม้ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาน้อย เด็กที่อาศัยในครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ใช่คนไทย เป็นต้น นอกจากนี้ เด็กที่ถูกแสวงประโยชน์ (แรงงานเด็ก เด็กที่ถูกละเมิด ค้ามนุษย์) ยิ่งทวีความรุนแรง และซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การขยายตัวในระบบการศึกษา การเคลื่อนย้ายแรงงานที่อิสระยิ่งขึ้นจากการเปิดเสรีในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้เกิดการใช้แรงงานเด็กต่างชาติสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ในภาคเกษตรกรรม กิจการประมง โรงงาน และทำงานรับใช้ในบ้าน ซึ่งกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย เช่น การบังคับขู่ขาน การทำงานต่อเนื่องเป็นเวลานาน การได้รับค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ การทำงานภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย และการถูกละเมิดในทุกรูปแบบ เด็กที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัว เป็นอีกกลุ่มที่พบมากขึ้นอันเนื่องมาจากการที่พ่อแม่ต้องย้ายถิ่นภายในประเทศเพื่อไปหางานทำ โดยปรากฏการณ์นี้มักเกิดขึ้นในครัวเรือนที่ยากจน เด็กกลุ่มที่ต้องการดูแลเฉพาะ เด็กไร้สัญชาติ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเด็กที่มีความพิการ ก็เป็นอีกกลุ่มที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วม : นับว่าเด็กและเยาวชนไทยได้รับโอกาสให้มีหน้าที่ทั้งโดยกฎหมายและโดยสมัครใจสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะมากขึ้น และเป็นทางมากขึ้น ผ่านกลไก มาตรการ เวิร์กแบบต่างๆ เช่น สมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ สมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ สภาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ระดับ ประเทศ จังหวัด อำเภอ และตำบล ซึ่งกลไกเหล่านี้จะจัดขึ้นเป็น

ประจำปี และครอบคลุมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกด้าน ทุกระดับ ได้แก่ ด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน หากแต่ยังไม่สามารถร้อยเรียงภาพความสำเร็จของการสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในระดับประเทศได้อย่างชัดเจน

ดังนั้น เพื่อเป็นการสานต่อความพยายามในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศให้มีบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชาติต่อไปในอนาคต ตลอดจนเพื่อเป็นการดำเนินการตามพันธกรณีของโลกที่ประเทศไทยร่วมให้การรองรับ ทิศทางการพัฒนาของประเทศไทย โดยเฉพาะที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศ จึงเป็นการผสมผสานระหว่างทุนทรัพยากรและองค์ความรู้ รวมทั้งความสำเร็จที่มีอยู่เดิม กับนวัตกรรมและข้อเรียกร้องระหว่างประเทศ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบหลักชี้แนะแนวทางการพัฒนาของประเทศ

บทที่ 3

กรอบการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศไทย

3.1 กฎหมาย นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

กฎหมาย นโยบาย และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งในระดับสากล และในประเทศไทย มีกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ประกันสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม สาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ในข้อ 1 กลุ่มครอบครัวและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และ จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2551 หมวด 4 การใช้แรงงานเด็ก สำคัญคือ ห้ามมิให้จ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี เป็นลูกจ้าง กรณีจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นลูกจ้าง ให้แจ้งการจ้างและการสิ้นสุดการจ้างต่อพนักงานตรวจแรงงาน รวมทั้งจัดทำบันทึกสภาพการจ้าง โดยห้ามทำงานเวลา 22.00 – 06.00 นาฬิกา (เว้นแต่ได้รับอนุญาตหรือเป็นงานการแสดง) ห้ามทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด รวมทั้งงานที่อาจเป็นอันตราย เช่น งานหลอม เป่า หล่อ ริด โลหะหรือปั๊ม โลหะ งานเกี่ยวกับความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน สารเคมีที่เป็นอันตราย จุลชีวนเป็นพิษ วัตถุระเบิดหรือไวไฟ กัมมันตภาพรังสี และอื่นๆ รวมทั้งห้ามทำงานใต้ดินและบนที่สูง ตลอดจนห้ามทำงานในบางสถานที่ เช่น โรงฆ่าสัตว์ และสถานที่เล่นการพนัน (มาตรา 47 - 50) นอกจากนี้ยังได้กำหนดสิทธิลาเข้าประชุม สัมมนา รับการอบรมหรืออื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของแรงงานเด็ก

3) พระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 สืบเนื่องจากแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่จะต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็น

ปีกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ โดยการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอื่น โดยเฉพาะองค์กรภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองความต้องการของสมาชิกและเกิดระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลในสังคมและชุมชน ตลอดจนการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและการพึ่งพาตนเองของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างทั่วถึง เหมาะสมและเป็นธรรม โดยองค์กรภาคเอกชนสามารถขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ และมีกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน รวมถึงการสนับสนุนให้การดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรต่างๆ และผู้ปฏิบัติงาน (นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร) เป็นไปตามมาตรฐาน

4) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญในเรื่องการกำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติต่อเด็กในด้านการอุปการะเลี้ยงดู การสงเคราะห์ การคุ้มครองสวัสดิภาพ และการส่งเสริมความประพฤติเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม รวมถึงการป้องกันไม่让孩子ถูกทารุณกรรม ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอาศัยความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนในการคุ้มครองเด็กทั้งในรูปแบบการแจ้ง การรายงาน หรือการช่วยเหลือเด็กเบื้องต้น

5) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 ได้ให้หลักการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด ทั้งในด้านการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม มีสิทธิด้านการศึกษา โดยเฉพาะเด็กพิการหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิได้รับการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับคน ได้รับบริการสาธารณสุข การเล่น การพักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการวัฒนธรรมและศิลปะ ส่งเสริมให้มีความผูกพันต่อครอบครัว ภูมิใจในชาติไทยและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีสุขภาพแข็งแรง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สมควรแก่วัย รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีเจตคติและทักษะที่ดีต่อการทำงาน มีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งโดยส่วนบุคคลและเป็นหมู่คณะ ในรูปของสภาเด็กและเยาวชน ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 1 มาตรา 8 ให้สำนักงาน พมจ. ร่วมมือ ส่งเสริม และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

แห่งชาติ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่
รับผิดชอบ โดยในการจัดทำแผนฯ ให้คำนึงถึงหลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชา
สังคมในท้องถิ่นด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากที่จะทำให้งาน
ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่การขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้นจำเป็นต้องมี
องค์ประกอบหลายอย่างช่วยให้การดำเนินงานการพัฒนาประสบผลสำเร็จได้ เช่น องค์ความรู้ ข้อมูล
พื้นฐาน การวางแผน เครือข่ายการปฏิบัติ เป็นต้น

6) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญ
กำหนดหลักเกณฑ์กว้าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาคือ กำหนดให้ผู้พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมี
หน้าที่แจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มีบทบัญญัติลงโทษผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว (ซึ่งส่วนใหญ่
เป็นเด็กและสตรี) และกำหนดให้มีวิธีการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำ มีการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้กระทำและ
ผู้ถูกกระทำ รวมทั้งมีบทห้ามการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเรื่องความรุนแรงในครอบครัวต่อสาธารณะ

7) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีระบบช่วยเหลือ คุ้มครองสวัสดิ
ภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัย 4 และการบำบัดฟื้นฟู ทั้งร่างกายและจิตใจใน
ลักษณะของทีมสหวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีกลไกในระดับต่าง ๆ ที่ส่งเสริม สนับสนุนในการบังคับใช้
กฎหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมี
นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งกำกับดูแลการดำเนินการตามกฎหมาย มีคณะกรรมการประสานและกำกับการ
ดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน มี
หน้าที่ในการกำกับการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ และกำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามกฎหมาย
นอกจากนี้ยังมีกองทุนในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักร หรือ
ถิ่นที่อยู่ด้วย

8) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 หมวด 4 ความปลอดภัย ในการทำงาน
มาตรา 120 สาระสำคัญคือ ห้ามหญิงมีครรภ์หรือเด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบห้าปี ที่รับงานไปทำที่บ้านที่มี
ลักษณะงานอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัย โดยให้เป็นไปตาม ที่กำหนดในกฎกระทรวง
(ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดทำกฎกระทรวง)

9) อนุสัญญา ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบ ที่เลวร้าย
ที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยให้สัตยาบัน วันที่ 16

กฎหมาย 2544 สาระสำคัญคือ รูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ประกอบด้วย การใช้ทาสหรือแนวปฏิบัติที่คล้ายกับการใช้ทาส เช่น แรงงานขูดรีดและแรงงานบังคับหรือเรียกเกณฑ์ การใช้จัดหาหรือเสนอเด็กเพื่อการค้าประเวณี การผลิตสื่อหรือการแสดงลามก กิจกรรมที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะเพื่อการผลิตและขนส่งยาเสพติด รวมทั้งลักษณะงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานมีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพความปลอดภัยหรือศีลธรรมของเด็ก ประกาศสมาชิกต้องกำหนดและปฏิบัติตามแผนงานดำเนินการเพื่อจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก โดยถือเป็นภารกิจสำคัญเร่งด่วน ซึ่งต้องดำเนินการที่ได้ผลและมีกำหนดเวลาเพื่อที่จะป้องกันมิให้เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องและจัดให้มีความช่วยเหลือเด็กออกจากรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก รวมทั้งฟื้นฟูสภาพเด็กบูรณาการกลับเข้าสู่สังคม และสามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงสถานการณ์ที่เป็นพิเศษของเด็กหญิง

10) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีสาระสำคัญครอบคลุม 4 เรื่อง ได้แก่ 1) การห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน 2) การกระทำหรือดำเนินการทั้งหลายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นอันดับแรก 3) สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม และ 4) สิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก และการให้ความสำคัญกับความคิดเหล่านั้น

สำหรับประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2547 นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ อีกหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เป็นต้น

3.2 สถานการณ์ทางนโยบายและทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยในยุค Thailand 4.0

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งมีวาระการพัฒนาคอนไทยที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21: เน้นการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อเปลี่ยนฐานกำลังคนยุค 2.0 3.0 เป็น 4.0
- 2) การพัฒนาแรงงานฝีมือจำนวน 5 แสนคนใน 5 ปี
- 3) การพัฒนา IQ เด็กเยาวชนไทยไม่ให้อยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน 100
- 4) การรักษา EQ เด็กเยาวชนไทยให้เกินมาตรฐาน และ
- 5) การผลักดันให้มหาวิทยาลัยไทยอย่างน้อย 3 แห่งติดท็อป 100 ของโลก

ซึ่งนี่ถือเป็น Roadmap การศึกษาในมิติเชิงคุณภาพ แต่ในมิติลดความเหลื่อมล้ำนั้นโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) กลับพบว่า ความเหลื่อมล้ำของทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา เป็นช่องว่างที่ทำให้ ‘ดัชนีการพัฒนามนุษย์’ (the Human Development Index: HDI) ของประเทศไทยต่ำกว่าคะแนนที่ควรจะเป็นถึงร้อยละ 20

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัย ม.ธุรกิจบัณฑิตย์ กล่าวสรุปความก้าวหน้าของโครงการวิจัยสถานการณ์ตลาดแรงงานใน 18 กลุ่มจังหวัด ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลแนวโน้มในการจ้างงานในระดับจังหวัด ซึ่งมาจากเสียงสะท้อนของผู้ประกอบการทั่วประเทศจำนวน 40,000 แห่งว่า เมื่อคนพูดถึงการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0 นั้น มีแง่มุมวิเคราะห์อยู่ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) สังคมต้องทำความเข้าใจการพัฒนาเป็นองค์รวม ไม่ใช่แค่มิติเศรษฐกิจ แต่เป็นการหมายรวมถึงสภาพสังคมใหม่ของประเทศไทย ที่อาศัยความทันสมัยของดิจิทัลมาช่วยขับเคลื่อนในทุกด้าน 2) สังคมควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในสายอาชีพ วิชาชีพ (ปวช./ปวส./สายสามัญที่มีการเรียนแบบฝึกอาชีพในโรงเรียน) มากกว่าการมุ่งเรียนแต่ปริญญา เพราะจากข้อมูลในอีก 3 ปีข้างหน้า โดยเฉพาะยอดการส่งออกของประเทศไทยพบว่า ธุรกิจจะมีการปรับตัวภายใน 5 ปี แต่ไทยยังขาดแคลนแรงงานคุณภาพ ซึ่งหากเราสามารถยกกลุ่มแรงงานกลุ่มล่างสุดที่เรียกว่า “bottom 40%” นี้ขึ้นมาได้ ไทยจะสามารถปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0 3) ระบบการศึกษาต้องหนุนเสริมให้เกิดการเรียนรู้สายอาชีพ 4.0 มีความพร้อมทั้งครู ทั้งเครื่องจักร และระบบนิเวศการเรียนรู้ ไม่ใช่เรียนแต่ในห้องเรียน หรือแม้แต่เรียนอาชีวศึกษาในปัจจุบันที่เครื่องไม้เครื่องมือยังต่างจากในสถานประกอบการจริง¹

นโยบายคำสั่งของ คสช. เป็นนโยบายที่จะเข้ามาปฏิรูประบบการศึกษาได้จริงตามคำสั่งที่ได้ออกมา ซึ่งเริ่มจากการปรับปรุงโครงสร้างคณะทำงานทั้งระบบก่อน โดยที่ชูปเปอร์บอร์ดวางเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน ไว้ 6 ข้อคือ

1. เด็กจบ ป.1 ต้องอ่านออกเขียนได้ต้องมีการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม
2. เด็กชั้น ม.1- 6 ต้องมีวิชาเสริมที่เป็นสาขาวิชาชีพ เพื่อการวางแผนอาชีพในอนาคต

¹ วันที่ 7 มิถุนายน 2560 ณ ห้องประชุมโคลเวอร์ โรงแรมเบสเวสเทิร์น พลัส นนทบุรี สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) และองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย โดยโครงการพัฒนาศักยภาพและสร้างเครือข่ายสื่อสารด้านการปฏิรูป (Thai Reporter 4.0) จัดบรรยายพิเศษในหัวข้อเจาะตลาดแรงงาน bottom 40% แรงงานยุค 4.0 ที่ถูกกลืน ซึ่งอยู่ในงานเทรนนิงนักรณรงค์สื่อสารมืออาชีพครั้งที่ 1

3. เชื่อมโยงการศึกษากับการส่งเสริมอาชีพ ให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ
4. ในระดับอุดมศึกษาต้องเน้นการวิจัย เพื่อเชื่อมโยงต่องานวิจัยกับภาคเอกชน
5. ให้นักเรียนมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษที่มาจากประเทศต้นทาง และ
6. ผลិតครูที่มีความเข้มข้น อาทิ ครูทายาท

ทั้งนี้ ภารกิจที่ คสช. จะมอบให้ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ดำเนินการในระยะเร่งด่วน คือ

1. แก้ปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน
2. เพิ่มสัดส่วนนักศึกษาอาชีวศึกษา
3. แก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
4. ทำครูให้ครบชั้น
5. ยกระดับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
6. บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ
7. จัดทำฐานข้อมูลความต้องการแรงงานในจังหวัด ผู้ประกอบการแรงงานในจังหวัดเชื่อมโยง

การศึกษากับตลาดแรงงานให้สอดคล้องกัน

8. สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เป็นเลิศเฉพาะทาง และ
9. จำนวนความร่วมมือของสถานศึกษากับเอกชน

3.3 คุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดคุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ซึ่งถือเป็นวิสัยทัศน์ที่ประเทศต้องการเกิดขึ้นกับให้เด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

- 1) ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาในสังคม
- 2) ให้มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
- 3) ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย จริยธรรม และคุณธรรม
- 4) ให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต
- 5) ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 6) ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

7) ให้ความสำคัญรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัย

งานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ และเครือข่ายเด็กและเยาวชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน และนำมติสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ไปดำเนินการขับเคลื่อนในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งเพื่อนำเสนอประเด็นสถานการณ์ในแต่ละภูมิภาค จัดทำเป็นข้อเสนอต่อสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ในเวทีระดับชาติต่อไป และในวันจันทร์ที่ 22 สิงหาคม 2559 มีการรับรองมติสมัชชาฯ

☐ ประเด็นที่ 1 “การจัดการกับปัญหาหาเสพติดทั้งมิติการสร้างภูมิคุ้มกัน ป้องกัน แก้ไข บำบัดฟื้นฟูให้แก่เด็กและเยาวชน”

☐ ประเด็นที่ 2 “การส่งเสริมผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ทักษะการคิดและทักษะชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา”

3.4 คุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ความต้องการกำลังคนยุค 4.0 หลัก 3Rs x 8Cs เด็กไทยในฝัน โดยสภาการศึกษา มีดังนี้

3Rs คือ Reading (อ่านออก), (W)Riting (เขียนได้), และ (A)Rithemetics (คิดเลขเป็น)

8Cs ได้แก่

Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)

Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)

Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)

Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)

Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และ
รู้เท่าทันสื่อ)

Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร)

Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

Compassion (ความมีเมตตา วินัย คุณธรรมและจริยธรรม)

ภาพที่ 1: คุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21



ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560.

บริบทสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ทิศทางการพัฒนาสังคมระดับโลก ระดับภูมิภาค ประกอบกับทิศทาง
แนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศสู่สังคมดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ

สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรมต่างๆ รวมทั้งแนวโน้มนโยบายการค้าเสรีภายใต้กรอบเศรษฐกิจอาเซียน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนในอีก 5 ปีข้างหน้า อยู่ในสังคมยุคใหม่ที่มีลักษณะ ดังนี้ 1) สังคมยุคดิจิทัล มีการสื่อสารผ่านเครือข่ายออนไลน์มากขึ้น ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนไป และการทำงานในอนาคตไม่เน้นการเป็นพนักงานในองค์กร 2) เป็นยุคที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว มีโอกาสนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงด้านต่างๆ ได้ 3) สังคมเป็นพหุวัฒนธรรมที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา มีความแตกต่างหลากหลาย 4) มีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น มีการแข่งขันสูง ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมลดน้อยลง 5) ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวที่หย่าร้างกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีช่องว่างระหว่างวัยสูงอายุกับเด็กและเยาวชน 6) โครงสร้างประชากรเป็นสังคมผู้สูงอายุ มีสัดส่วนผู้สูงอายุจำนวนมาก เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อไป 7) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมและลดน้อยลง

3.5 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564

ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติให้ตรงกับช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เริ่มกำเนิดขึ้นครั้งแรกในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จากนั้นประเทศไทยได้มีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 นี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยได้มีการศึกษาทิศทางแนวโน้มที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยเฉพาะเสาหลักด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASCC) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ที่ครอบคลุมทุกด้าน รวมถึงกฎหมาย นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ที่เน้น 1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วง

ชีวิต 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียม และทั่วถึง 3) การสร้างเสริมให้
คนมีสุขภาวะที่ดีที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย 4) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย วางรากฐานการ
พัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งมีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต จิตสำนึกสาธารณะ ควบคู่ไปกับการสร้าง
ค่านิยมหลักของไทยให้สมาชิกในครอบครัว

บทที่ 4

มองการพัฒนาผ่านตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด

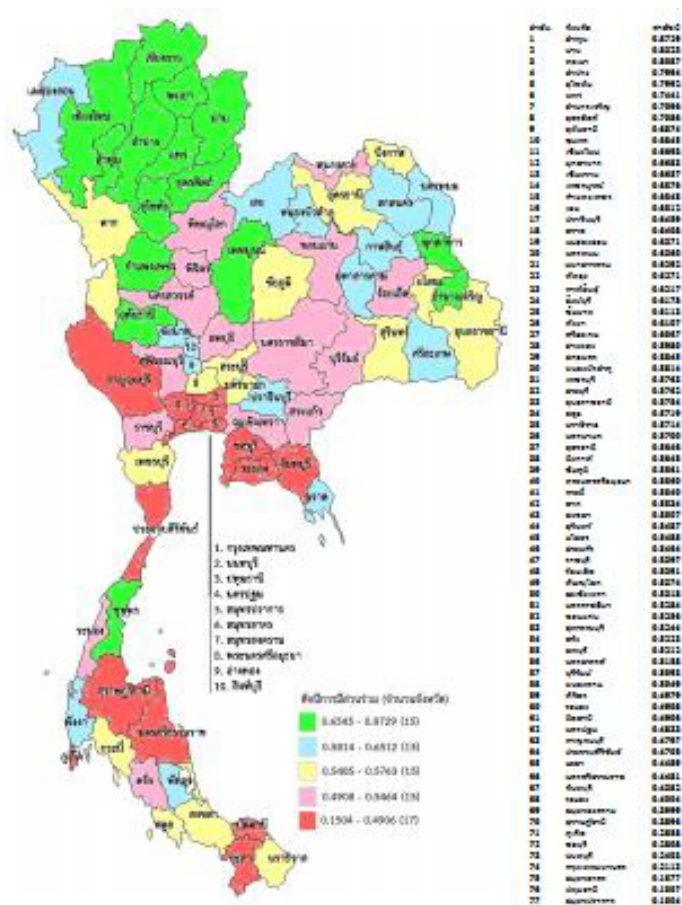
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) หรือสภาพัฒน์ โดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม เผยแพร่รายงาน “ดัชนีความก้าวหน้าของคน” (Human Achievement Index-HAI) ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า การพัฒนาคนด้านใดมีความก้าวหน้ามากน้อยแค่ไหน ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อม ชีวิตครอบครัว ชุมชน การคมนาคม การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในสังคม ดัชนี HAI จึงเป็นเครื่องมือประเมินความก้าวหน้าของคนในระดับจังหวัด ทำให้จังหวัดต่างๆ ได้ทราบถึงลำดับตำแหน่งของตนเมื่อเปรียบเทียบกับความก้าวหน้าของคนในจังหวัดตนกับจังหวัดอื่นๆ และช่วยให้จังหวัดได้ทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยในการพัฒนาคนของตนซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคนในจังหวัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนการนำดัชนี HAI ไปใช้ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์จังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างคามอยู่ดีมีสุขของประชาชนในจังหวัดให้ดีขึ้นต่อไป

ดัชนี HAI ระดับจังหวัดสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการพัฒนาจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต ร่วมกับ “ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด” ซึ่งใช้ในการ บริหาร และจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงาน ที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาของจังหวัด และการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) ปี 2560 โดยพบว่า จังหวัดที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลำพูน จังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพมหานคร

ส่วนจังหวัดที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคนน้อยที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดนราธิวาส จังหวัดชัยนาท จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสระแก้ว โดยทั้ง 5 จังหวัดมีความก้าวหน้าในการพัฒนาคนด้านการศึกษาและด้านรายได้ต่ำ

ภาพที่ 2: ดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาคน ปี 2560



ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

เมื่อพิจารณาดัชนีย่อยด้านสุขภาพ พบว่าจังหวัดสุรินทร์ มีความก้าวหน้าด้านสุขภาพน้อยที่สุดในประเทศไทย ในขณะที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนน้อยที่สุดในประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 1: ดัชนีย่อยด้านสุขภาพ

ดัชนีย่อยด้านสุขภาพ					
5 จังหวัดก้าวหน้ามากที่สุด			5 จังหวัดก้าวหน้าน้อยที่สุด		
ลำดับ ที่	จังหวัด	ค่าดัชนี	ลำดับ ที่	จังหวัด	ค่าดัชนี
1	ระนอง	0.7865	77	สุรินทร์	0.3016
2	บึงกาฬ	0.7779	76	อ่างทอง	0.3424
3	พระนครศรีอยุธยา	0.7701	75	เลย	0.3457
4	ปทุมธานี	0.7694	74	นครนายก	0.3860
5	ภูเก็ต	0.7692	73	พะเยา	0.4025

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านสุขภาพน้อยที่สุด คือ สุรินทร์ อ่างทอง เลย นครนายก พะเยา ตามลำดับ การประเมินความก้าวหน้าด้านสุขภาพในภาพรวมทุกจังหวัดทั่วประเทศ พบว่า จังหวัด สุรินทร์มีความก้าวหน้าด้านสุขภาพน้อยที่สุดคือ อยู่ลำดับที่ 77 จาก 77 จังหวัด เนื่องจากทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มีสัดส่วนสูงมากถึงร้อยละ 14.93 ของทารกเกิดมีชีพในจังหวัด ซึ่งสูงที่สุดจาก 77 จังหวัด ประกอบกับมีประชากรที่พิการร้อยละ 3.66 ของประชากรในจังหวัด ซึ่งอยู่ลำดับที่ 65 จาก 77 จังหวัด

ตารางที่ 2: ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน

ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชน					
5 จังหวัดก้าวหน้ามากที่สุด			5 จังหวัดก้าวหน้าน้อยที่สุด		
ลำดับ ที่	จังหวัด	ค่าดัชนี	ลำดับที่	จังหวัด	ค่าดัชนี
1	สมุทรปราการ	0.8422	77	สุพรรณบุรี	0.3148
2	สกลนคร	0.7759	76	สมุทรสงคราม	0.3407
3	ขอนแก่น	0.7531	75	อ่างทอง	0.3876
4	หนองบัวลำภู	0.7514	74	ราชบุรี	0.4079
5	สมุทรสาคร	0.7420	73	นครนายก	0.4154

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

5 จังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนน้อยที่สุด คือ สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อ่างทอง ราชบุรี นครนายก ตามลำดับ จากการประเมินความก้าวหน้าด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนในภาพรวมทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยใช้ดัชนีย่อยด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนเป็นเกณฑ์ในการวัด พบว่า จังหวัดสุพรรณบุรีมีความก้าวหน้าด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนน้อยที่สุด คือ อยู่ลำดับที่ 77 จาก 77 จังหวัด เนื่องจากมีครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยวสูงถึงร้อยละ 36.41 และมีผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวสูงถึงร้อยละ 12.56 ซึ่งสูงที่สุดของประเทศ คือ อยู่ลำดับที่ 77 จาก 77 จังหวัด

4.1 ความก้าวหน้าการพัฒนากนจังหวัดสุพรรณบุรี

การพัฒนากนจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีมีความก้าวหน้าการพัฒนากนในภาพรวมน้อยมาก อยู่ลำดับที่ 68 จาก 77 จังหวัด (ดัชนี HAI = 0.5403) เนื่องจากการพัฒนากนเกือบทุกด้านของจังหวัดสุพรรณบุรีมีความก้าวหน้าเล็กน้อย โดยเฉพาะการพัฒนากนด้านชีวิตครอบครัวและชุมชนมีความก้าวหน้ามากที่สุดคืออยู่ลำดับที่ 77 จาก 77 จังหวัด ค่าดัชนี = 0.3148 โดยมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยวและผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียวสูงที่สุดคืออยู่ลำดับที่ 77 จาก 77 จังหวัด ประกอบกับการพัฒนากนด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ติดลำดับ 1 ใน 10 จังหวัดที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด โดยอยู่ลำดับที่ 68 จาก 77 จังหวัด มีตัวบ่งชี้จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนนสูงมากอยู่ลำดับที่ 73 จาก 77 จังหวัด อย่างไรก็ตาม การพัฒนากนด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมจังหวัดสุพรรณบุรีมีความก้าวหน้ามากกว่าด้านอื่นๆ โดยอยู่ลำดับที่ 19 จาก 77 จังหวัด มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ไม่มีประชากรที่ประสบภัยแล้ง ตามมาด้วยการพัฒนากนด้านรายได้มีความก้าวหน้ามากเป็นลำดับที่ 27 จาก 77 จังหวัด มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ค่อนข้างน้อยมากอยู่ลำดับที่ 7 จาก 77 จังหวัด

ตารางที่ 3: จังหวัดสุพรรณบุรี: ข้อมูลของตัวชี้วัดและลำดับที่ของตัวชี้วัดจากทั้งหมด 77 จังหวัด

ตัวชี้วัด	ข้อมูล	ข้อมูล	ลำดับที่
-----------	--------	--------	----------

	ปีล่าสุด	ตัวชี้วัด	จาก 77 จังหวัด
1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ)	2558	10.39	65
2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (%)	2558	11.34	48
3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%)	2559	2.29	26
4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)	2558	69.96	41
5. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี)	2559	7.40	60
6. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%)	2558	70.54	47
7. ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (คะแนน)	2559	101.23	16
8. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	2559	34.52	28
9. อัตราการว่างงาน (%)	2559	0.77	35
10. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%)	2559	0.13	35
11. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%)	2559	16.38	56
12. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน	2558	11.89	61 (เท่ากับ 2 จังหวัด)
13. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท)	2558	15,786	72
14. สัดส่วนประชากรยากจน (%)	2559	12.72	52
15. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%)	2558	25.38	18
16. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จินี (%)	2558	32.16	7
17. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)	2559	92.84	16
18. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน)	2558	2.39	51
19. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%)	2559	0.00	47
20. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	2559	0.00	1 (เท่ากับ 44 จังหวัด)
21. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)	2559	12.37	51
22. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดียว (%)	2559	36.41	77

23. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	2559	12.56	77
24. การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ต่อประชากรแสนคน)	2559	102.2	46
25. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	2558	54.60	39
26. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	2559	274.5	73
27. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	2559	78.24	40
28. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	2559	36.08	59
29. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559	2559	59.80	40
30. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	2559	75.54	56
31. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	2558	76.09	52
32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	2559	99.05	40

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

4.2 ความก้าวหน้าการพัฒนาคนจังหวัดสุรินทร์

การพัฒนาคนจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีการพัฒนาคนในภาพรวมอยู่ลำดับที่ 71 จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศ (ดัชนี HAI =0.5203) เนื่องจากการพัฒนาคนเกือบทุกด้านมีความก้าวหน้าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ยกเว้น 2 ด้านที่มีความก้าวหน้าค่อนข้างมาก คือ ด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมและด้านชีวิตครอบครัว และชุมชน โดยอยู่ลำดับที่ 17 และ 21 จาก 77 จังหวัด ตามลำดับ มีตัวบ่งชี้ คือ ครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองสูงมากอยู่ลำดับที่ 12 สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกค่อนข้างต่ำมากอยู่ลำดับที่ 15 การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินค่อนข้างน้อยมากอยู่ลำดับที่ 14 จาก 77 จังหวัด

การพัฒนาคนด้านสุขภาพของจังหวัดสุรินทร์มีความก้าวหน้าน้อยที่สุดอยู่ลำดับที่ 77 จาก 77 จังหวัด ตามมาด้วยด้านการคมนาคมและการสื่อสาร ด้านรายได้และด้านการศึกษา โดยอยู่ลำดับที่ 71, 64 และ 63 จาก 77 จังหวัด ตามลำดับ ทั้งนี้มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มากที่สุดอยู่ลำดับที่ 77 ประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือเล็กน้อยมากอยู่ลำดับที่ 72 ครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค

สูงมากอยู่ ลำดับที่ 75 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปน้อยมากอยู่ลำดับที่ 73 จาก 77 จังหวัด

ตารางที่ 4: จังหวัดสุรินทร์: ข้อมูลของตัวชี้วัดและลำดับที่ของตัวชี้วัดจากทั้งหมด 77 จังหวัด

ตัวชี้วัด	ข้อมูลปีล่าสุด	ข้อมูลตัวชี้วัด	ลำดับที่จาก 77 จังหวัด
1. ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (% ทารกเกิดมีชีพ)	2558	14.93	77
2. ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (%)	2558	11.47	52
3. ร้อยละของประชากรที่พิการ (%)	2559	3.66	65
4. ร้อยละของคะแนนสุขภาพจิต (%)	2558	70.40	34
5. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี)	2559	7.03	73
6. อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (%)	2558	68.81	55
7. ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (คะแนน)	2559	95.41	58
8. คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (%)	2559	32.87	50
9. อัตราการว่างงาน (%)	2559	0.80	36
10. อัตราการทำงานต่ำระดับ (%)	2559	1.86	68
11. ร้อยละของแรงงานที่มีประกันสังคม (%)	2559	16.31	57
12. อัตราการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานต่อลูกจ้าง 1,000 คน	2558	8.25	36
13. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (บาท)	2558	20,315	52
14. สัดส่วนประชากรยากจน (%)	2559	9.37	40
15. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภค (%)	2558	65.13	75
16. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ หรือค่าสัมประสิทธิ์จินี (%)	2558	41.45	52
17. ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (%)	2559	93.67	12
18. สัดส่วนเฉลี่ยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน)	2558	0.85	15

19. ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (%)	2559	0.20	54
20. ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (%)	2559	9.24	60
21. ร้อยละของเด็กอายุ 15-17 ปี ที่ทำงาน (%)	2559	7.87	25
22. ร้อยละของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเดี่ยว (%)	2559	26.20	46
23. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังคนเดียว (%)	2559	7.25	46
24. การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน (ต่อประชากรแสนคน)	2559	43.7	14
25. ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (%)	2558	49.81	50
26. จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน (ต่อประชากรแสนคน)	2559	71.4	43
27. ร้อยละของประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (%)	2559	68.34	72
28. ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต (%)	2559	35.17	61
29. ร้อยละของประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี 2559	2559	54.95	70
30. จำนวนองค์กรชุมชน (ต่อประชากรแสนคน)	2559	83.12	52
31. ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในท้องถิ่น (%)	2558	88.12	14
32. ร้อยละของครัวเรือนที่มีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (%)	2559	99.81	16 (เท่ากัน 2 จังหวัด)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

บทที่ 5

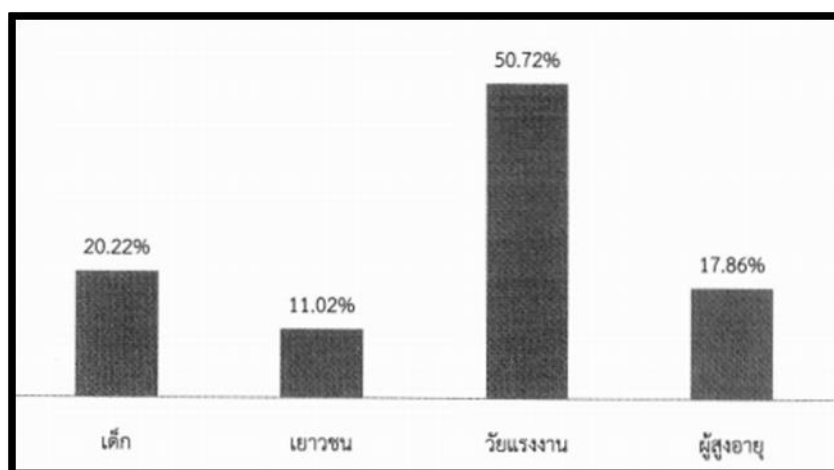
สถานการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดสุพรรณบุรี

การวิเคราะห์สถานการณ์ข้อมูลด้านสังคม จากรายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดสุพรรณบุรี (สำนักงานสถิติจังหวัดสุพรรณบุรี, 2558)

ข้อมูลที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2555 พบว่า ประชากรมีทั้งสิ้น 847,308 คน เป็นเพศชาย 410,610 คน และเป็นเพศหญิง 436,696 คน อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 227,961 คน และนอกเขตเทศบาล 619,347 คน ซึ่งความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 158 คนต่อตารางกิโลเมตร มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประมาณ 76,549 บาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ในลำดับที่ 6 ของภาคตะวันตกและอยู่ในอันดับที่ 38 ของประเทศ

ผลสำรวจข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด (สจ.) ปี 2559 โดยเก็บข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 126 แห่ง ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 106 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 84.13 (อบต. ร้อยละ 53.17 และ เทศบาล ร้อยละ 30.95)

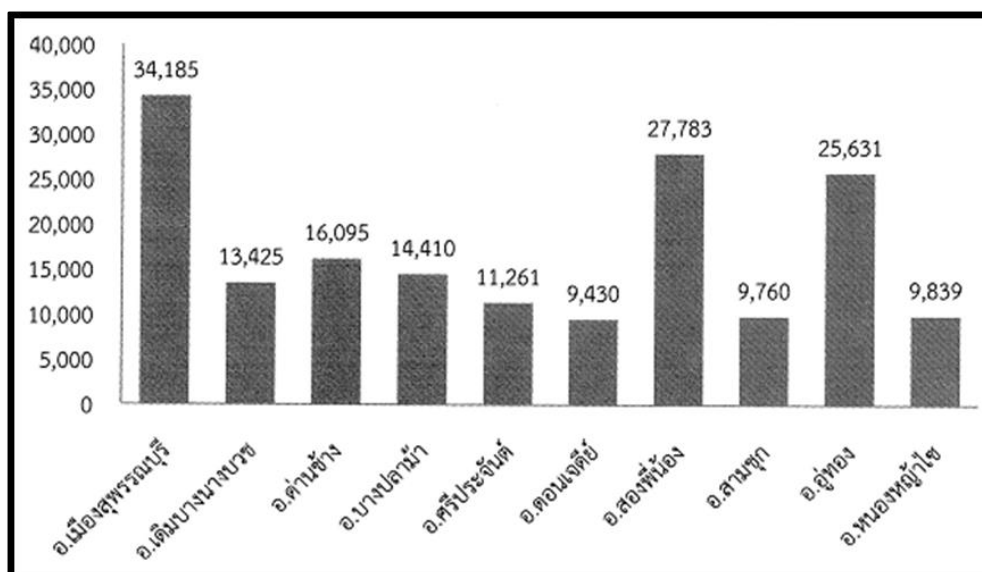
แผนภูมิที่ 1: สัดส่วนโครงสร้างประชากรแต่ละช่วงวัย จ.สุพรรณบุรี



ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2559.

ประชากรจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 25-59 ปี) รองลงมา คือ ประชากรวัยเด็ก (เด็กแรกเกิด – ต่ำกว่า 18 ปี) และประชากรผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งจะพบว่าประชากรกลุ่มเยาวชนมีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 11.02

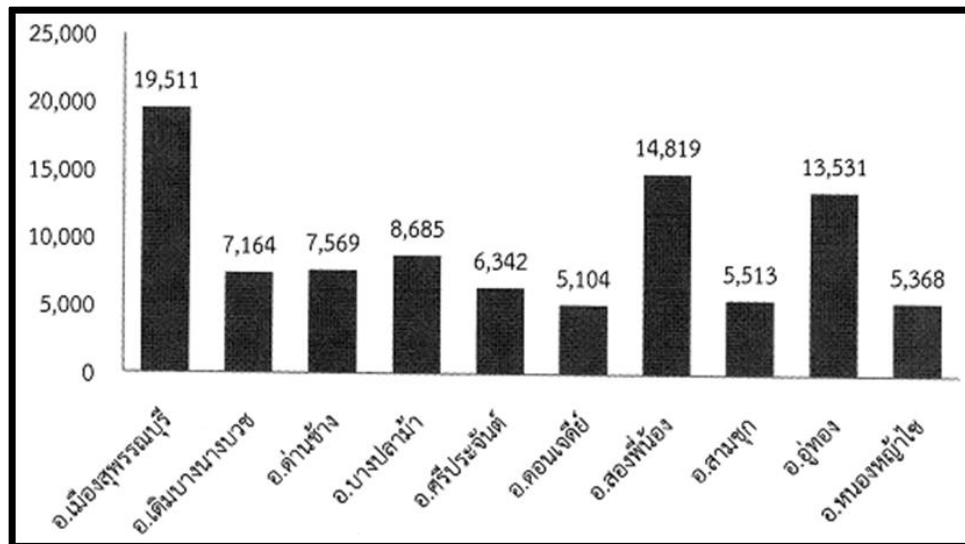
แผนภูมิที่ 2: ประชากรวัยเด็ก จ.สุพรรณบุรี



ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2559.

จากแผนภูมิประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี) มีจำนวน 171,819 คน ประกอบด้วยเพศหญิง 83,446 คน เพศชาย 88,373 คน โดยเป็นเด็กแรกเกิด - ปฐมวัย (0-5 ปี) จำนวน 53,572 คน กลุ่มเด็กวัยเรียนตามการศึกษาภาคบังคับ (อายุ 6-15 ปี) จำนวน 97,541 คน กลุ่มเด็กวัยเรียน (อายุ 16 - ต่ำกว่า 18 ปี) จำนวน 20,683 คน ทั้งนี้ ประชากรวัยเด็กอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี มากที่สุด 34,185 คน รองลงมา คือ อำเภอสองพี่น้อง 27,783 คน และ อำเภออุทัย 25,631 คน

แผนภูมิที่ 3: ประชากรวัยเยาวชน จ.สุพรรณบุรี



ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2559.

จากแผนภูมิประชากรวัยเยาวชน พบว่า มีจำนวน 93,606 คน เป็นเพศหญิง 46,406 คน เพศชาย 47,200 คน ทั้งนี้ เยาวชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรีมากที่สุด 19,511 คน รองลงมาคือ อำเภอสองพี่น้อง 14,819 คน และอำเภออุทัย 13,531 คน

ผลของการสำรวจสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ของจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปผลการสำรวจฯ ในประเด็นทางวัฒนธรรมที่เป็นข้อสังเกตได้ชัดเจน เช่น มิติทางด้านครอบครัว พบว่า การสื่อสารความรักระหว่างพ่อแม่ลูกค่อนข้างน้อย การแสดงออกทางคำพูดบอกรักกันซึ่งกันและกัน การโอบกอด สัมผัสที่แสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เมื่อลูกโตขึ้นการบริโภคสื่อของประชาชนในยุคปัจจุบันที่สื่อออนไลน์และสื่อโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก และมิติทางด้านศาสนา เด็กและเยาวชนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นกิจวัตรน้อยลงอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนปัจจุบันให้ความสำคัญกับศาสนาน้อยลงกว่าในอดีต

ผลการเก็บข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมายระดับพื้นที่ บ่งชี้สถานการณ์เด็กและเยาวชนของจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1) สถานการณ์เด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี)

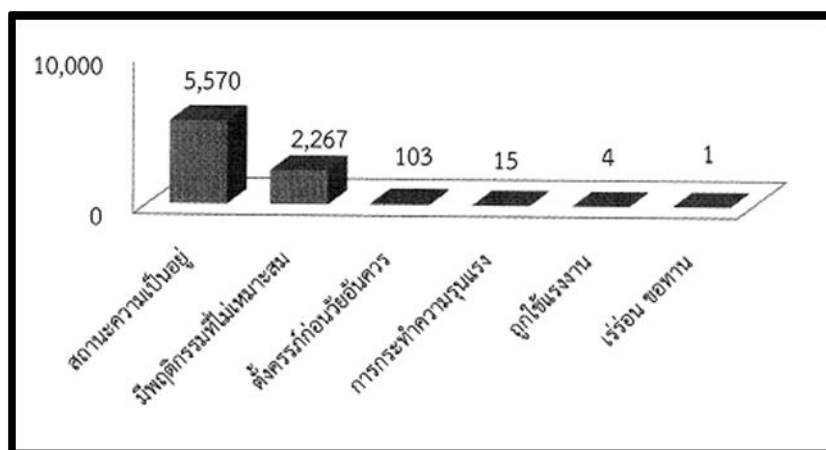
พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเด็กวัยเรียนการศึกษาภาคบังคับ (อายุ 6 – 15 ปี) คิดเป็นร้อยละ 53.84 รองลงมา คือ กลุ่มเด็กวัยแรกเกิด – ปฐมวัย (อายุ 0 – 5 ปี) คิดเป็นร้อยละ 25.98 และเด็กวัยเรียน (อายุ 16 – ต่ำกว่า 18 ปี) คิดเป็นร้อยละ 20.18 ตามลำดับ

สถานการณ์ความเป็นอยู่ของเด็ก พบว่า เด็กที่มีปัญหาด้านสถานะความเป็นอยู่ กล่าวคือ มีภาระต้องดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการและผู้ป่วยจิตเวช คิดเป็นร้อยละ 2.53 รองลงมา คือ อยู่กับครอบครัวยากจนหรือยากลำบาก คิดเป็นร้อยละ 1.35 นอกจากนี้ ยังพบว่าเด็กมีปัญหาที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง สภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 0.30

เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม พบว่า เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ยาเสพติด จำนวน 1,099 คน คิดเป็นร้อยละ 0.84 รองลงมา คือ ดุดมภ์และการพนันต่างๆ จำนวน 1,053 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และมีปัญหาหมักหมมทำความรำคาญให้ชาวบ้าน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 ตามลำดับ

ปัญหาเด็กกับการกระทำความรุนแรง (ที่มีการแจ้งเหตุ) พบว่า เด็กที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว/ถูกทำทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ เพศ มีจำนวนมากกว่าเด็กที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 ส่วนเด็กที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น เช่น ทำร้ายคนในครอบครัว เพื่อน หรือผู้อื่น มีจำนวน 4 คน โดยเป็นเพศชายทั้ง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.003

เด็กที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดูบุตร พบว่า มีจำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 0.08 ในขณะที่พบว่ามีเด็กที่ถูกใช้แรงงานและค้ามนุษย์ มีจำนวน 4 คน เป็นเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน และมีเด็กที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน เป็นเด็กเพศหญิง 1 คน แต่ในขณะเดียวกันก็พบ การได้รับเบี้ยยังชีพของเด็กพิการที่จดทะเบียน พบว่า มีจำนวน 1,002 คน แยกเป็น ได้รับเบี้ยยังชีพ 930 คน ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ 72 คน และพบว่ามีเด็กพิการที่ขาดแคลนอุปกรณ์ เช่น รถเข็น ไม้เท้า ขาเทียม ฯลฯ จำนวน 43 คน อย่างไรก็ตามพบว่ามีศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็ก จำนวน 118 แห่ง กระจายอยู่ครบทุกอำเภอ

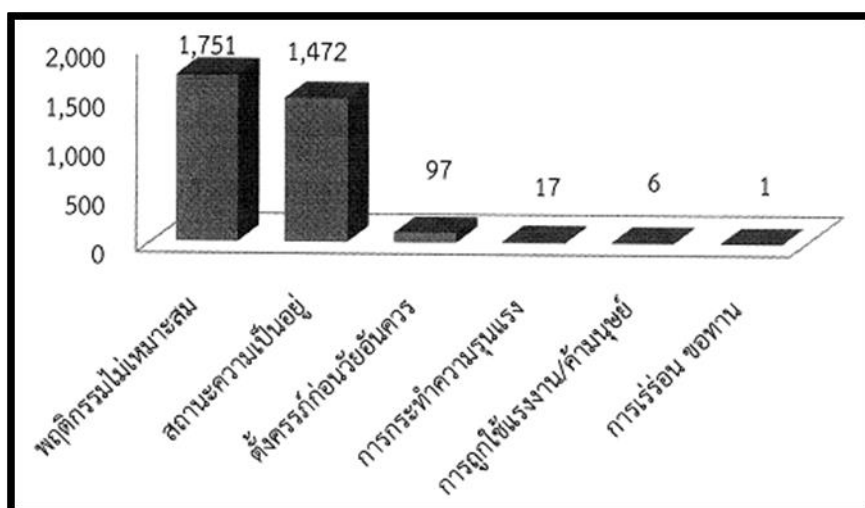


ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2559.

2) สถานการณ์เยาวชน (อายุตั้งแต่ 18 – 25 ปี)

ผลการสำรวจโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เยาวชนจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีอายุ 18 – 25 ปี มีจำนวน 65,158 คน เป็นเพศชาย 32,809 คน คิดเป็นร้อยละ 50.35 เป็นเพศหญิง 32,349 คน คิดเป็นร้อยละ 49.65

แผนภูมิที่ 5: ลำดับปัญหาเยาวชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2559



ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2559.

ด้านสถานะความเป็นอยู่ของเยาวชน พบว่า เยาวชนมีปัญหาด้านสถานะความเป็นอยู่ จำนวน 1,472 คน โดยส่วนใหญ่อยู่อยู่กับครอบครัวยากจนหรือยากลำบาก คิดเป็นร้อยละ 1.55 รองลงมา คือ ที่อยู่อาศัยไม่

มั่นคง หรือสภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมต่อการพักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 0.36 นอกจากนี้ เยาวชนยังมีภาระดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการและผู้ป่วยจิตเวช คิดเป็นร้อยละ 0.19

เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม พบว่า มีจำนวน 1,751 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการติดเหล้า/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/ยาเสพติด จำนวน 975 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 รองลงมา คือ มีปัญหาวิวาททำความรำคาญให้ชาวบ้าน จำนวน 480 คน คิดเป็นร้อยละ 0.74 และติดเกมส์และการพนันต่างๆ จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 0.45 และ ตามลำดับ

ปัญหาเด็กกับการกระทำความรุนแรง (ที่มีการแจ้งเหตุ) พบว่า เยาวชนที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น เช่น ทำร้ายคนในครอบครัว เพื่อน หรือผู้อื่น มีจำนวน 11 คน ซึ่งมากกว่าเยาวชนที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว/ถูกทำทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ เพศ จำนวน 6 คน

เยาวชนที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและไม่พร้อมในการเลี้ยงดูบุตร พบว่า มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 0.15 ในขณะที่พบว่ามีเยาวชนที่ถูกใช้แรงงานและก้ำนุษย์ มีจำนวน 6 คน เป็นเพศชาย 2 คน เพศหญิง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 และมีเยาวชนที่ต้องดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน ขอดทาน เป็นเด็กเพศชาย 1 คน แต่ในขณะเดียวกันก็พบ การได้รับเบี้ยยังชีพของเยาวชนพิการที่จดทะเบียน พบว่า มีจำนวน 940 คน แยกเป็น ได้รับเบี้ยยังชีพ 912 คน ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ 28 คน และพบว่ามีความพิการที่ขาดแคลนอุปกรณ์ เช่น รถเข็น ไม้เท้า ขาเทียม ฯลฯ จำนวน 41 คน อย่างไรก็ตามพบว่ามีศูนย์การเรียนรู้สำหรับเยาวชน จำนวน 51 แห่ง กระจายอยู่ครบทุกอำเภอ

ตารางที่ 5: ลำดับสถานการณ์ปัญหาสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามกลุ่มประชากร

ปัญหา กลุ่มเป้าหมาย	ครอบครัว ยากจน/ ยากลำบาก (ร้อยละ)	มีพฤติกรรม ไม่เหมาะสม (ร้อยละ)	มีภาระดูแล บุคคลใน ครอบครัว (ร้อยละ)	วิวาททำ ความรำคาญ ให้ชาวบ้าน (ร้อยละ)	เป็นผู้ป่วย เรื้อรัง/ ติดเตียง/ ติดบ้าน (ร้อยละ)	ครอบครัว มีหนี้สิน (ร้อยละ)
เด็ก	1.35	0.84	2.53	-	-	-
เยาวชน	1.55	1.50	-	0.74	-	-
วัยแรงงาน	0.88	0.36	0.29	-	-	-
ผู้สูงอายุ	0.95	-	0.58	-	2.25	-
ครอบครัว	3.75	1.62	-	-	-	13.26

ที่มา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี, 2559.

เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สถานการณ์ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้การอยู่อาศัยยากลำบาก ครอบครัวยากจน รองลงมา คือ การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ดิดเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด และมีภาระต้องดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการ และผู้ป่วยจิตเวช ตามลำดับ ในขณะที่ครอบครัวมีปัญหาเหล่านี้ ไม่มีเงินออม และไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

โดยสรุป การประเมินสถานการณ์ทางสังคมของเด็กและเยาวชน จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สถานะความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวยากจน ยากลำบาก มีภาระดูแลบุคคลในครอบครัวที่ป่วย ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจทำให้ทั้งพ่อและแม่ต้องเน้นหารายได้ ไม่สามารถให้เวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรได้มากเท่าที่ควร ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่เพียงพอ จึงถูกงูจใจโดยสิ่งเร้าภายนอกครอบครัวได้ง่าย ดังจะพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ดิดเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาเสพติด ดิดเกมส์ มั่วสุม และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

จะเห็นได้ว่า กลุ่มเด็กประสบปัญหาทางสังคมจำนวน 7,960 คน คิดเป็นร้อยละ 6.05 ของประชากรเด็ก ส่วนใหญ่ประสบปัญหาต้องดูแลบุคคลในครอบครัวที่เป็นเด็ก ผู้ป่วยเรื้อรัง คนพิการ และผู้ป่วยจิตเวช คิดเป็นร้อยละ 2.53 รองลงมา คือ ปัญหาการอยู่กับครอบครัวยากจนหรือยากลำบาก คิดเป็นร้อยละ 1.35 และมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม คือ ดิดเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดิดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 0.84 ในขณะที่สถานการณ์กลุ่มเยาวชนประสบปัญหาทางสังคมจำนวน 3,344 คน คิดเป็นร้อยละ 5.13 ของประชากรเยาวชน ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการอยู่กับครอบครัวยากจนหรือยากลำบาก คิดเป็นร้อยละ 1.55 รองลงมา คือ เยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม คือ ดิดเหล้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดิดยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 1.50 และมั่วสุมสร้างความรำคาญให้ผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 0.74

แผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2558-2561 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา คือ “สุพรรณบุรีเป็นจังหวัดชั้นนำในด้านแหล่งผลิตอาหาร และผลิตภัณฑ์คุณภาพมาตรฐานสู่สากล เป็นศูนย์กลางการศึกษาการกีฬาและการท่องเที่ยว โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตดี ยึดการมีส่วนร่วม” และมีเป้าประสงค์ คือ การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง อยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ กำหนดให้นักเรียนที่ออกจากคัน และการคลอดบุตรที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนลดลง

แผนภูมิที่ 6: สาเหตุที่นักเรียนออกกลางคันของจังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2555

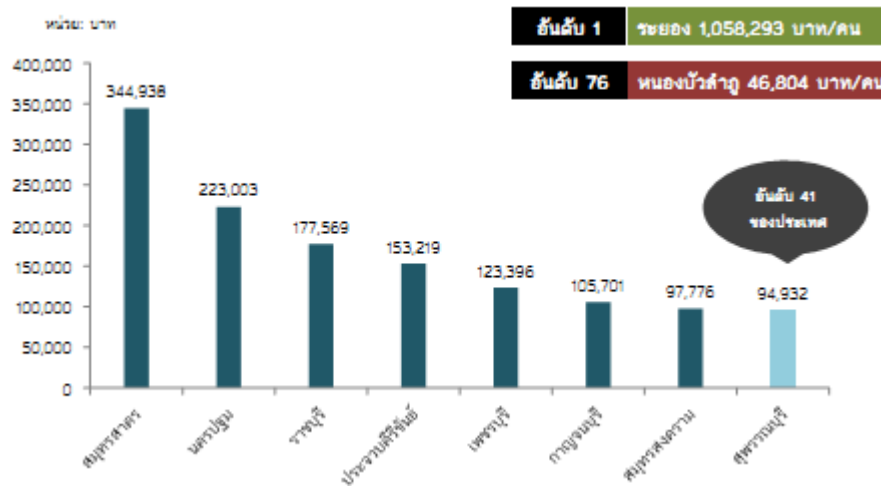


ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี 4 ปี (พ.ศ. 2558 - 2561)

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ออกกลางคันมีสาเหตุที่สำคัญอันดับแรก คือ ฐานะยากจน รองลงมาปัญหาครอบครัว ปัญหาการปรับตัว ปัญหาอพยพตามครอบครัว และจากการสมรสเป็นอันดับสุดท้าย ถึงแม้ว่าสาเหตุของการออกมาสมรสจะดูเหมือนน้อย แต่จำนวนหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีการคลอดบุตรก่อนวัยอันควรยังอยู่ในอัตราที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลสถิติดังกล่าว พบว่า จังหวัดสุพรรณบุรี ควรมีการพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข ในเรื่องปัญหาความยากจนซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน

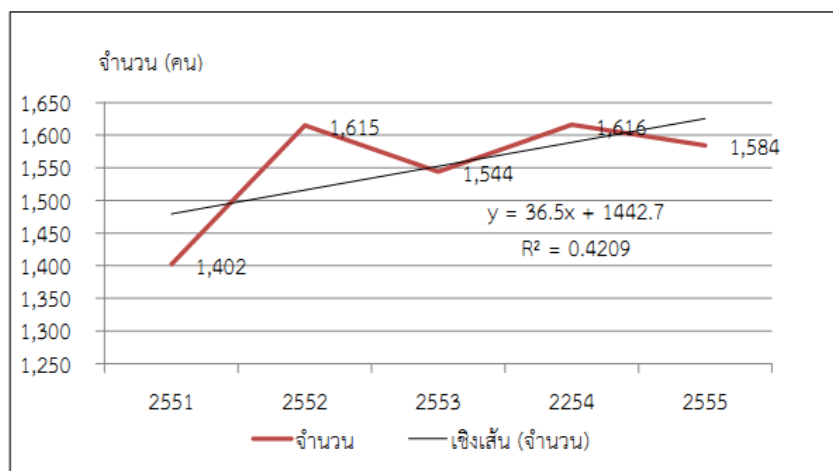
แผนภูมิที่ 7 : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวประชากร ภาคตะวันตก ปี พ.ศ. 2556



ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ประมวลข้อมูลโดย: แผนงานขับเคลื่อนสังคมด้วยดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าแห่งจริง

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุพรรณบุรี ในปี พ.ศ. 2556 พบว่า อยู่ในอันดับรั้งท้ายของภาคตะวันตก

ภาพกราฟที่ 1: จำนวนผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีที่คลอดบุตร ปี 2551 - 2555



ที่มา: แผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี 4 ปี (พ.ศ. 2558 - 2561)

จำนวนประชากรที่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอัตราการคลอดบุตรในทิศทางที่เพิ่มขึ้นจากปี 2551 จำนวน 1,402 คน เป็นจำนวน 1,584 คน ในปี 2555 แต่จากแนวโน้มแล้วคาดว่าจะมีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

จากข้อมูลสถิติดังกล่าว พบว่า จังหวัดสุพรรณบุรี ควรมีการพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข ในเรื่องปัญหาความยากจนซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน และมีประชากรที่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอัตราที่ลดลงในแต่ละปีอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

บทที่ 6

สถานการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์จังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2550 - 2553 ในกรอบวิสัยทัศน์ “เมืองสุรินทร์ถิ่นสร้างสรรค์ คู่มิตรรองป้องกัน พัฒนาศักยภาพ สร้างแวดล้อมที่ดี แก่เด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน ภายในปี 2553”

นอกจากนี้ จ.สุรินทร์ ได้วางทิศทางการปฏิรูปการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน จ.สุรินทร์ ไว้ 3 ด้าน คือ

- 1) เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสต้องได้รับการดูแลจนจบการศึกษาภาคบังคับและมีทักษะที่จำเป็น ซึ่งถือเป็นเรื่องเร่งด่วนในการดำเนินการ
- 2) เด็กและเยาวชนต้องได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ และ
- 3) เด็กเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศ รวมทั้งการจัดทำระบบฐานข้อมูลออนไลน์ของเด็กและเยาวชนทั้งจังหวัด โดยได้งบประมาณสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ (อบจ.)

โดยมีเป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการคือ เด็กและเยาวชนในจังหวัดสุรินทร์ทุกคนจะต้องจบการศึกษาภาคบังคับ ตามด้วยการเรียนรู้ด้านภาษาทั้ง 3 ภาษา เพื่อแข่งขันในภูมิภาคอาเซียน พร้อมกับสร้างจุดแข็งของจังหวัดคือ พัฒนาให้จังหวัดสุรินทร์เป็น “เมืองช้าง” โดยมีช้างเป็นตัวแสดง เพื่อดึงดูดภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเด็กและเยาวชนในจังหวัดจะมีส่วนในการแสดงศิลปวัฒนธรรม เด็กจะมีรายได้ กล้าแสดงออก และภูมิใจในท้องถิ่นของตัวเอง ทั้งนี้การทำงานทุกอย่างจึงต้องเกิดจากร่วมมือและประสานงานเป็นอย่างดี จึงมีการแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชน เกิดขึ้น โดยเชื่อมั่นว่า ใน 5-10 ปีข้างหน้าเด็กและเยาวชนของจังหวัดสุรินทร์จะมีศักยภาพและความพร้อมที่จะแข่งขันในกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้

หลายหน่วยงาน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพยายามในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ ปี 2534 ตลอดระยะที่มีการดำเนินการนั้น เกิดกิจกรรมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น เยาวชนกับประเพณีการทอข้าวทิพย์ โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การ

สนับสนุนส่งเสริมเยาวชนศึกษาต่อในระบบและนอกระบบ ค่าอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน เยาวชนพุทธบุตรอาสา เยาวชนอนุรักษ์ป่าชุมชนกำไลจาน เครือข่ายเยาวชนพัฒนาท้องถิ่น เยาวชนศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วันเยาวชนแห่งชาติ เยาวชนจัดรายการวิทยุชุมชน เยาวชนปฏิบัติธรรม เยาวชนอาสาสมัครช่วยงานพระพุทธศาสนา เยาวชนนักจัดการความรู้น้อย เยาวชนเก็บข้อมูลชุมชน และยังมีกิจกรรมหลากหลายที่เป็นเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนตำบลทุ่งมนได้เรียนรู้ได้ลงมือปฏิบัติจริงสู่การพัฒนาศักยภาพตนเองเป็นคนที่มีคุณภาพ

แม้ว่าจะมีกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องมาแล้วก็ตาม ก็เป็นไปได้เพียงกระบวนการแห่งการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ดีของเด็กและเยาวชนจำนวนน้อย จึงขาดพลังความดีที่จะด้านทานหรือต่อสู้กับกระแสความเลื่อมอื่นๆ ที่มีจำนวนมากและมีแรงดึงดูด ดอกย้ำซ้ำบอย ให้เรียนรู้ กู้เคย ชินชา อย่างต่อเนื่องเช่นกันและมากยิ่งขึ้น แต่ที่สุคความพยายามและความต่อเนื่องของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลทุ่งมน ก็ไม่ถึงกับไร้ผล สูญเสีย หรือ เกิดความเสียหาย การพัฒนาคนถึงแม้จะได้ผลช้าและเห็นได้ยากก็ตาม แต่ความพยายามและความต่อเนื่อง ก็พอจะมีร่องรอยแห่งความสำเร็จ ความงดงามปรากฏอยู่บ้าง จากการประเมินพอจะกล่าวได้ว่า เด็กและเยาวชนตำบลทุ่งมนมีความประพฤติ ความรู้ ความสามารถอยู่ในระดับที่น่าพอใจ น่าดีใจ น่าปลื้มใจ เป็นกำลังใจให้ผู้ใหญ่ใจดีทุกท่านได้ร่วมมือกันดำเนินการต่อไป (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมน. ระเบียบข้อบังคับสภาเด็กและเยาวชนตำบลทุ่งมน ตำบลทุ่งมน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์, กันยายน 2550)

การวิเคราะห์สถานการณ์ข้อมูลด้านสังคม จากรายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดสุรินทร์ (สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์, 2558)

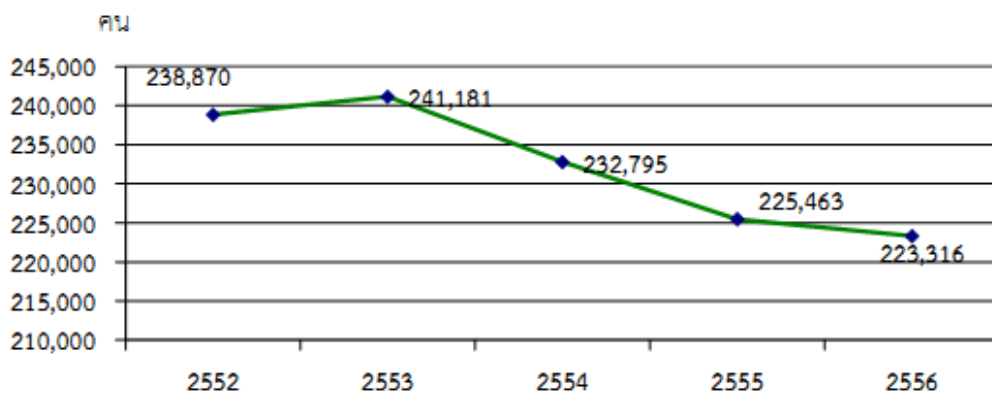
จังหวัดสุรินทร์ มีประชากรทั้งสิ้น 1,388,194 คน รายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัว 37,525 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนของจังหวัดสุรินทร์ยังมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.1 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และร้อยละ 6.9 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ความหนาแน่นของประชากร 170.87 คนต่อตารางกิโลเมตร

จากข้อมูลของสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ ในปี 2551-2552 โดยสถาบันวิจัยรามจิตติพบว่า ในด้านการศึกษาเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ มีคะแนนสอบ O-Net ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยคะแนนสอบเฉลี่ยของเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ อยู่ที่ 34.87 คะแนน ขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 35.99 คะแนน

สำหรับอัตราการเรียนต่อของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสุรินทร์ ในระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษา สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยอัตราการเรียนต่อมัธยมปลายของเยาวชนสุรินทร์ อยู่ที่ 98.35% (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 87.54 %) และอัตราการเรียนต่ออุดมศึกษา อยู่ที่ 97 % (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 81.53%) นอกจากนี้ ยังพบว่า อัตราการขาดแคลนครูส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศถึง 2 เท่า โดยอัตราการขาดแคลนครูประถมใน โรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสุรินทร์ อยู่ที่ 9.64% (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 4.62 %) และการขาดแคลนครูประถมของโรงเรียน ขนาดกลาง อยู่ที่ 9.53% (ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ 3.41%) ส่วนอัตราการขาดแคลนครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีครูอัตราจ้างอยู่ที่ 12.73% ขณะที่จำนวนครูมัธยมที่รัฐต้องจัดหาให้อยู่ที่ 14.92 %

สำหรับพื้นที่เสี่ยงในเมืองสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ในส่วนของปัจจัยทางสังคม พบว่าจังหวัด สุรินทร์ มีพื้นที่เสี่ยงในเขตเมืองสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศคือ 103.67 % (ค่าเฉลี่ยในเขตเมืองของประเทศ อยู่ที่ 81.7%) อย่างไรก็ตามในภาพรวมของจังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่เสี่ยงน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดย พื้นที่เสี่ยงโดยรวมของจังหวัดสุรินทร์ อยู่ที่ 18.45% (ค่าเฉลี่ยรวมของประเทศอยู่ที่ 72.2%) ขณะที่พื้นที่ดี ของจังหวัดทั้งในเขตเมืองและภาพรวมของจังหวัดน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยพื้นที่ดีในเขตเมือง จังหวัดสุรินทร์ อยู่ที่ 30.24 % (ค่าเฉลี่ยพื้นที่ดีโดยรวมของประเทศ อยู่ที่ 51.1%)

ภาพกราฟที่ 2: จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2552 – 2556



ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1,2,3

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์

จากข้อมูลในแผนภูมิที่.... พบว่า จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในแต่ละปีมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จังหวัดสุรินทร์มีสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถรองรับปริมาณนักเรียนที่เข้า

ศึกษาในแต่ละปี (จังหวัดสุรินทร์มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 6 แห่ง การศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 เขตการศึกษา ในปี 2556 มีจำนวนครู 11,537 คน นักเรียน 223,530 คน และโรงเรียน 863 แห่ง โดยเฉลี่ยแล้วอัตราส่วนนักเรียนต่อครู เท่ากับ 19.4) นอกจากจำนวนนักเรียนในแต่ละปีมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องแล้ว ขณะเดียวกันจังหวัดสุรินทร์ยังพบปัญหาเด็กออกจากระบบการเรียนก่อนที่จะจบการศึกษา

เมื่อพิจารณาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ พบว่า ทุกจังหวัดพบปัญหาเด็กออกจากระบบการเรียนก่อนที่จะจบการเรียน

ตารางที่ 6: จำนวนเด็กออกจากระบบการเรียนก่อนที่จะจบการศึกษา

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปี พ.ศ. 2553 - 2556

จังหวัด	2553	2554	2555	2556
นครราชสีมา	1,361	810	620	245
ชัยภูมิ	214	243	-	379
บุรีรัมย์	942	-	-	-
สุรินทร์	155	2,033	637	461

หมายเหตุ : - ไม่มีข้อมูลในปีนั้น

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1,2,3

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์

ปัญหาเด็กออกจากระบบการเรียนก่อนที่จะจบการเรียนที่พบในทุกจังหวัด อาจมีสาเหตุมาจากการที่เด็กและเยาวชนถูกกลืนไม่ได้ได้รับการใส่ใจในการที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง สถาบันครอบครัวอ่อนแอ สังคมมีการแพร่กระจายตัวของอบายมุขต่างๆ การทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น ดัดเพื่อน ดัดยาเสพติด และการตั้งครรภก่อนวัยอันควร ประกอบกับความเครียดจากการเรียน และความเบื่อหน่ายในการเรียน เหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กจำนวนมากหลุดออกจากระบบการศึกษาก่อนจะเรียนจบ

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของจังหวัดสุรินทร์ใน ปี 2556 พบว่า ปัญหาเด็กจบการศึกษาก่อนจบ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อ และยังไม่มีการทำกลายเป็นปัญหาอันดับที่ 1 จากปัญหา 5 อันดับแรกที่ตกเกณฑ์จังหวัด ซึ่งเมื่อรวมกับจำนวนเด็กนักเรียนออกกลางคันในปี 2554-2555 ที่สูงถึง 564 คน และในปี 2556 แล้ว ถือว่าเป็นยอดที่สูงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพบว่ามียุวชนสุรินทร์ที่ออกกลางคันจากสาเหตุ

ต่างๆ อาทิ ฐานะยากจน 82 คน มีปัญหาครอบครัว 121 คน สมรสแล้ว 24 คน มีปัญหาในการปรับตัว 129 คน ต้องคดีถูกจับ 2 คน เจ็บป่วยอุบัติเหตุ 5 คน อพยพตามผู้ปกครอง 54 คน หาเลี้ยงครอบครัว 30 คน และกรณีอื่นๆ 117 คนจากสถิติเด็กเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ อายุ 0-20 ปี ตามทะเบียนราษฎรของ (เมษายน 2557) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 383,371 คน จึงนำไปสู่การกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาร่วมกัน 3 ด้าน คือ 1) เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสต้องได้รับการดูแลจนจบการศึกษาภาคบังคับและมีทักษะที่จำเป็น ซึ่งถือเป็นเรื่องเร่งด่วนในการดำเนินการ 2) ในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั่วไปต้องได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพและ 3) กลุ่มเด็กเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศ

ด้วยเหตุดังกล่าว จังหวัดสุรินทร์ ได้ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์ ได้จัดโครงการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเยาวชนในทุกพื้นที่ โดยขอความร่วมมือสื่อมวลชนทุกแขนง ทั้งวิทยุหลัก วิทยุชุมชน และสื่อพื้นบ้าน อาทิ การแสดง เจริญและกันตรึม เพื่อช่วยแนะนำเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลให้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมจนจบหลักสูตร เพื่อเปิดโอกาสให้ตนเองได้จบการศึกษาภาคบังคับ หรือฝึกอาชีพตามที่สนใจ เพื่อจะได้มีโอกาสทำงานที่ดีๆ มีเงินเดือนเพียงพอในการดำรงชีวิตและดูแลครอบครัวได้อย่างมีความสุข

จากการจัดประชุมระดมความเห็นเรื่องการปฏิรูปการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ (Area-based Education) เพื่อการพัฒนาสุรินทร์ 4.0 ให้สอดคล้องกับโมเดลการพัฒนาประเทศไทย 4.0 สะท้อนถึงกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับ Thailand 4.0 ควรยกระดับคุณภาพแรงงานไร้ฝีมือและแรงงานฝีมือต่ำ (No and Low Skilled Labourforce) เป็นหลัก เพื่อให้ประเทศไทยสามารถประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจเหมือนที่เคยทำได้ระหว่างปี 2528-2539 ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาแรงงานกลุ่มนี้จนสามารถสร้างการเติบโตของรายได้เฉลี่ยมากถึง 4 เท่าภายในเวลา 10 ปี โดยจังหวัดสุรินทร์สามารถเริ่มต้นโมเดลการพัฒนากำลังคนจากต้นทุนเดิมของจังหวัดที่มีต้นทุนดีไม่แพ้จังหวัดใด อาทิ การเกษตร สาธารณสุข วัฒนธรรมที่มีความหลากหลายเป็นเอกลักษณ์ และคณะทำงานเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-based Education) จังหวัดสุรินทร์ในนามปัญญากาติระดับจังหวัดและตำบล และเวทีความร่วมมือในนามสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ทองสุข รวยสูงเนิน ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัดสุรินทร์ ได้กล่าวถึงมาตรการเร่งด่วนแบ่งออกเป็น 4 มาตรการ ดังนี้

1) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ (Surin Data Base System for Child and Youth)

2) ส่งเสริมเยาวชนที่ออกกลางคันในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นให้ได้รับการศึกษาจนจบภาคบังคับ มีทักษะชีวิตที่ดี

3) ส่งเสริมเยาวชนที่ออกกลางคันในระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ได้รับการฝึกทักษะอาชีพ หรือศึกษาจนจบระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีทักษะชีวิตที่ดี และ

4) พัฒนาระบบป้องกันเฝ้าระวัง และติดตามช่วยเหลือภายใต้หลักการส่งต่อที่เรียกว่า “ปัญหาภาคี” ซึ่งมีกระบวนการการทำงานร่วมกันของภาคี 5 ภาคส่วนที่เรียกว่า “Star Strategy” เพื่อให้ 3 ขาด้านบนอันประกอบด้วย 1) ครอบครัว/ผู้ปกครอง เด็กนักเรียน 2) ท้องถิ่น-อปท. และ 3) สถานศึกษาทั้งเดิมและใหม่ทำงานร่วมกันได้ โดยมี 2 ขาล่าง ได้แก่ หน่วยงานบริหารส่งเสริม และภาคเอกชนเข้าเป็นภาคีช่วยเหลือสนับสนุนต่อเนื่อง

มาตรการดังกล่าวดำเนินการภายใต้พื้นที่นำร่อง 6 อำเภอ ได้แก่อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง อำเภอนวมดงรัก อำเภอสังขะ อำเภอบัวเขต และอำเภอศรีณรงค์ก่อนขยายตัวให้ครบทั้ง 17 อำเภอ โดยมีแรงหนุนสำคัญในระดับพื้นที่คือ “กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน” ที่ช่วยติดตามเด็กกินห้องเรียนซึ่งจะช่วยให้การส่งต่อข้อมูลในระบบพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศมีความสมบูรณ์ และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเร่งด่วนความเสี่ยงของเด็กรายบุคคลที่ต้องเร่งแก้ไขใน 4 มิติหลักคือ ด้านสภาพครอบครัว ด้านการเรียนรู้ ด้านการความประพฤติส่วนตัว และด้านพฤติกรรมทางสังคม

นอกจากนี้ จังหวัดสุรินทร์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ และภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกองค์กร โดย คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ จังหวัดสุรินทร์ และคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับพื้นที่ได้ดำเนินการโครงการการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ให้ได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือได้รับการฝึกทักษะอาชีพ และได้รับการพัฒนาให้มีทักษะชีวิตที่ดี และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้ดำเนินการภายใต้แนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้เด็กและเยาวชนในจังหวัดสุรินทร์ด้วยการบริหารจัดการเชิงพื้นที่โดยใช้ “เครือข่ายความร่วมมือปัญหาภาคี” ได้แก่

1) พ่อแม่ ผู้ปกครอง

2) หน่วยงานจัดการศึกษา (สถานศึกษาเดิมทั้งประถม/มัธยม, สถานศึกษาใหม่ กศน. โรงเรียนทางเลือก วิทยาลัยการอาชีพ)

3) ท้องที่/ท้องถิ่น กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น

4) หน่วยงานสนับสนุนการศึกษา (สพม. สพป. กศน.จ. พมจ. สาธารณสุข ปกครอง ตำรวจ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คุมประพฤติ ฯลฯ)

5) องค์รเอกชน มูลนิธิ สภาเด็กและเยาวชน ภาคประชาสังคม

โดยเครือข่ายความร่วมมือปัญหานี้จะร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาเด็กออกกลางคันในจังหวัดสุรินทร์ เข้ามาร่วมเป็นกำลังสำคัญในการติดตามช่วยเหลือเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาต่อจนจบการศึกษาภาคบังคับหรือจนจบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามความต้องการของเด็ก รวมทั้งจัดกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กออกกลางคันที่ยังไม่มีงานทำได้รับการฝึกทักษะอาชีพตามความต้องการด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น นอกจากนี้ยังได้เฝ้าระวังเด็กออกกลางคันโดยได้พัฒนาปรับปรุงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ให้มีความถูกต้อง ทันสมัย เพื่อใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวังเด็กเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการออกกลางคันมิให้หลุดออกจากระบบการศึกษาเพิ่มขึ้น

เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์มีสถิติเด็กออกกลางคันค่อนข้างสูง จึงมีความพยายามที่จะลดปัญหาเด็กออกกลางคันให้ได้มากที่สุด และเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่ออกกลางคันแล้ว คณะทำงานจึงได้กำหนดวิธีการทำงาน 2 รูปแบบ คือ

1. การป้องกันเฝ้าระวังมิให้เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ออกกลางคัน เพื่อเป็นการป้องกันเฝ้าระวังมิให้เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ออกกลางคัน จึงได้จัดวางระบบฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ขึ้นมาระบบหนึ่งซึ่งเป็นระบบที่พัฒนาขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์เป็นแม่ข่ายและเชื่อมกับองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ทั้ง 172 แห่ง เพื่อที่จะพัฒนาและใช้ประโยชน์ในระบบฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ร่วมกัน ระบบฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อประมวลผลว่า เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์คนใดมีความเสี่ยงที่จะออกกลางคัน ซึ่งเป็นการทำงานเพื่อติดตามและเฝ้าระวังมิให้เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์หลุดออกจากระบบการศึกษา

2. การติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ แบ่งออก เป็น 2 ส่วน คือ

2.1 เด็กและเยาวชนที่ออกกลางคัน ปัญหาในพื้นที่ติดตามและนำเข้าศึกษาต่อใน กศน. หรือ วิทยาลัยการอาชีพในพื้นที่ โดยการประสานงานกับ กศน. หรือวิทยาลัยการอาชีพ ในการจัดการศึกษาให้แก่ เด็กและเยาวชนที่ออกกลางคันให้ได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2.2 เด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์ที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ/ไม่มีงานทำ หรือที่ ออกกลางคันระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ยังไม่จบ ม.6) โดยการประสานงานกับวิทยาลัยสารพัดช่าง สุรินทร์ วิทยาลัยการอาชีพท่าตูม วิทยาลัยการอาชีพศีขรภูมิ วิทยาลัยการอาชีพปราสาท วิทยาลัยการอาชีพ สังขะ และวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการรัตนบุรี มาดำเนินการจัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้เด็กมีทักษะด้านอาชีพ มีสัมมาชีพที่ดี

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ได้บูรณาการการทำงานร่วมกับ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในทุกภาคส่วนของพื้นที่ มีการเปิดเวที “สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุรินทร์” เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกองค์กรได้ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของจังหวัดสุรินทร์ในอนาคต โดยจัดทำ “แผนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2560-2563) ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษา 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ การพัฒนาสติปัญญาและทักษะอาชีพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณธรรมและ จริยธรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาทักษะชีวิต และยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีงานทำ โดยในห้วงเวลาที่ผ่าน มา ได้ขับเคลื่อนแผนการศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ไปสู่การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย บูรณาการกิจกรรมและงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ประกอบด้วย โครงการพัฒนา ศักยภาพเยาวชนสู่ความเป็นเลิศ โครงการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่เด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษา โครงการแข่งขันกีฬาสตรีทบาสดบด โครงการค่ายกีฬาภาคฤดูร้อนสำหรับเด็กและเยาวชน โครงการเสริมสร้างสุขภาวะในสถานศึกษาด้วยโครงการคุณธรรม โครงการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพจังหวัด สุรินทร์ โครงการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพการแปรรูปเนื้อสัตว์ให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจ โครงการพัฒนาอาชีพช่างเครื่องเงิน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการทำมาหากิน โครงการศึกษาและ จัดทำต้นแบบเสริมสร้างหลักประกันทางสังคมแก่เด็กและเยาวชนด้วยโอกาสนอกระบบ เพื่อลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคมให้กับเยาวชนด้วยโอกาสนอกระบบ

บรรณานุกรม

กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2558. รายงานผลการศึกษายาทบทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กับกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและครอบครัว.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2554. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2560. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. 2560. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาลูกและเยาวชนแห่งชาติ. 2557. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน (พ.ศ.2557-2562). สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ.

มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). (2559). โครงการเชื่อมร้อยและถักทอพลังชุมชนเพื่อพัฒนา "ทีมนักถักทอชุมชนของ อบต." และสร้าง "กลไกเพื่อพัฒนาเยาวชน" ในการปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (Active citizen). สืบค้นจาก <https://www.scbfoundation.com/project/เยาวชน4ภาค>.

สมัชชาเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน 2552. อ้างถึงใน แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ลีลาภรณ์ บัวสาย. 2551. “จากนโยบายมหภาคถึงการขับเคลื่อนท้องถิ่น”, ประชาคมวิจัย. (81): 11. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. 2551. “การพัฒนารูปแบบ การฝึกอบรมเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง”, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. ดัชนีความก้าวหน้าของคน ปี 2560 (Human Achievement Index - HAI). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรี. 2559. รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปี 2559. เอกสารวิชาการ เลขที่ 1/2559.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2560-2564.

สำนักงานสถิติ จังหวัดสุรินทร์. 2559. รายงานวิเคราะห์สถานการณ์การจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่จังหวัดสุรินทร์.

อภิญญา เวชยชัย. 2551. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การพัฒนาระบบการคุ้มครองเด็กในสังคมไทย ชุด
โครงการพัฒนาระบบการคุ้มครองในสังคมไทย ภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.).

Loyola University & Civitas Child Law Centre. 2012. Building a Protective Environment for Children in
Thailand: An Assessment of Child Protection Laws and Regulations, UNICEF Thailand”